

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

Sociální vztahy romské komunity v ulici Novohradská v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Zvánovcová, Ph.D.

Autor práce: Dagmar Alexandra Trhlínová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 31. 3. 2017 .....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Veronice Zvánovcové, Ph.D., za cenné rady, připomínky, metodologické vedení práce a trpělivost. Dále děkuji Diecézní charitě - Komunitní práce Novohradská – Věře Michalicové za umožnění výzkumného šetření a poskytnutí dalších dokumentů. Děkuji své rodině za podporu během svého studia.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 Negativní jevy společnosti	7
1.1 Rasismus	7
1.2 Diskriminace	7
1.3 Předsudek.....	8
1.4 Stereotyp	8
1.5 Konflikty mezi minoritou a majoritou	9
2 Romové	11
2.1 Rodina - fajta	11
2.2 Romština	12
2.3 Tradice Romů	13
2.4 Romové v České republice	13
2.5 Vzdělávání Romů	14
3 Exkluze.....	15
3.1 Sociální exkluze.....	15
3.2 Příčiny sociální exkluze	16
3.3 Typy a fáze exkluze	16
3.4 Nezaměstnanost	17
3.4.1 Zadluženost.....	18
4 Vyloučená lokalita	19
4.1 Bydlení.....	19
4.2 Výchova ve vyloučené lokalitě.....	20
4.3 Vyloučená lokalita Novohradská.....	21
5 Metodologie výzkumu	22
5.1 Cíl výzkumného šetření	22
5.2 Výzkumné otázky	22
5.3 Metodika výzkumného šetření.....	22
5.4 Výběr respondentek	23
5.5 Popis sběru dat.....	23

5.6 Struktura rozhovoru	23
6 Výpovědi respondentek	26
6.1 Vzájemné vztahy	26
6.2 Úroveň bydlení	28
6.3 Dostupnost v lokalitě	30
6.4 Doplnující otázky.....	31
6.5 Shrnutí rozhovorů	32
7 Diskuse	35
ZÁVĚR	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	40
Internetové zdroje.....	42
Seznam příloh.....	43
Přílohy.....	44

ÚVOD

Sociální vztahy s romskou menšinou jsou téměř každodenním tématem v majoritní společnosti. Především se většinová společnost zabývá tím, jak se Romové chovají, jak by se naopak měli chovat, co by měli dělat, jak přesně by měli pracovat a kolik peněz by měli dostávat. Romové jsou lidé, kteří mají svá práva a povinnosti i ve vyloučených lokalitách. S romskými obyvateli se pojí mnohdy labelling, za který v mnoha případech ani nemohou. Příkladem je osočování romské komunity ze zneužívání sociálních dávek. Tito lidé jsou obvykle oficiálně nezaměstnaní, nemohou sehnat zaměstnání mnohdy kvůli stereotypům, které jsou ve společnosti zakořeněné a prakticky neměnné.

Exkluze romských obyvatel je jedním z témat, které se v posledních letech začíná hojně rozebírat. Exkluze má své příčiny, ale jsou zde i fáze a typy chudoby, které se k sociálnímu vyloučení pojí. Majoritní společnost se zvenčí snaží pomoci minoritě, ale stále se setkáváme se stigmatizací většiny jedinců ve společnosti. *„Velmi málo „bílých“ si dovede představit tu zkušenost, kdy se poprvé dozvíte, že jste Cikán. Zároveň s tím přichází zjištění, že jste tak či onak bezcenní, nepoužitelný a vyloučený, prostřednictvím pomluv, neúspěchu a nesmyslnosti – nesrozumitelnosti vzdělání.“*¹

S integrací Romů do většinové společnosti, si musíme uvědomit jiný kulturní a etnický základ, ze kterého vycházejí. Je potřeba s touto informací neustále pracovat, aby bylo Romům porozuměno a integrace tím mohla být dokončena.

Cílem práce je objasnění sociálních vztahů mezi Romy a většinovou společností, faktory, které tyto vztahy ovlivňují na základě studia odborné literatury a jejím použití ve výzkumném šetření, pro které bude zvolen kvalitativní výzkum za použití metody rozhovoru u vybraných respondentů.

Bakalářská práce bude rozdělena do čtyř kapitol za použití odborné literatury a tří kapitol výzkumného šetření. Výzkumné šetření bude probíhat v ulici Novohradská a přiléhajícím domě v ulici J. Dietricha. Zde působím rok a půl jako dobrovolník, jsem součástí každodenního života, radostí i problémů tamních obyvatel, z toho důvodu je mi téma blízké. Z odborné literatury je mi blízká doc. PaedDr. Eva Šotolová, Ph.D. s knihou *Vzdělávání Romů*. Také doc. PhDr. David Urban, Ph.D. s knihou *Sociální práce s romskými rodinami*.

---

¹ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Etnické komunity – Romové*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2013, ISBN 978-80-87398-45-6, s. 29.

1 Negativní jevy společnosti

Od ostatních minorit a majoritní společnosti se Romové liší především v odlišné etnické kultuře související s jejich původem. Kulturní prvky romské menšiny obsahují pravidla a zákazy, kastovní systém, tance, hudbu, jsou zde podobné prvky jako v hinduistické kultuře. Klíčovou roli převzala rodina.²

Z důvodu hluboce zakořeněným negativním stereotypům, jsou všichni Romové vnímáni stejně bez ohledu na jejich ambice nebo společenské postavení. Chudí i bohatí Romové se setkávají s negativními postoji. O bohatých Romech se tvrdí, že ke svému majetku přišli neznámo jak a o chudých Romech, že jsou líní pracovat a práci se vyhýbají. To vše dokazuje, jak je tato situace Romů složitá a zároveň zdůrazňuje zlepšení současného postavení této menšiny.³

1.1 Rasismus

Jde o komplexní ideologický systém přesvědčení, že jasně dané skupiny jsou podřízené jiné skupině lidí, jsou tedy po jakékoli stránce méněcenní. Není záležitostí pouze jedinců. Může být zakořeněn v celé společnosti.⁴

Nespočívá jen v hlasitém projevu o rasové nerovnosti, ale jde také o iracionální nevědomý komplex, kterým mnohdy trpí i jedinci, kteří se mu vědomě brání a stydí se za to.⁵

1.2 Diskriminace

Promítá se do konkrétních forem chování⁶ a jednání na úrovni osobní a institucionální. Vznikající nerovnost vede k neschopnosti se integrovat a tím se posiluje izolace od zbytku společnosti. Tyto bariéry v různých oblastech vedou k situaci, kdy se u diskriminovaných skupin oslabuje iniciativa ke vzdělání nebo práci. Tyto skupiny si pomalu na diskriminaci zvykají, berou ji za přirozenou. To vyvolá pocit méněcennosti a pohrdání sebe sama, který ústí v nenávist a nenávistné jednání. V tomto

---

² TOKARZ, Dariusz, *The Roma and social changes. Between tradition and experience of the civil society In Situation Of Roma Minority in Czech, Poland and Slovakia*, Wrocław: Foundation of Social Integration Prom, 2009, ISBN 978-83-928354-1-7, s. 22.

³ Tamtéž, s.22-23

⁴ WEINEROVÁ, Renata, *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*, Praha: Karolinum, 2014, ISBN 978-80-246-2632-1, s. 9.

⁵ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Pomoc a pořádek: Kulturní modely v pomáhajících profesích*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2015, ISBN 978-80-87398-48-7, s. 46.

⁶ WEINEROVÁ, Renata, *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*, Praha: Karolinum, 2014, ISBN 978-80-246-2632-1, s. 9.

ohledu jsou skupiny nebezpečné pro okolí a tím se mnohonásobně prohlubují tlaky majoritní společnosti.⁷

1.3 Předsudek

Projevuje se konkrétními postoji a představami.⁸

Hayes uvádí, že: „*předsudek je fixovaný, předem zformovaný postoj k nějakému objektu projevující se bez ohledu na individualitu nebo povahu tohoto objektu. Člověk, který má předsudky, nezvažuje při posuzování druhých žádná alternativní vysvětlení. Výsledek jeho interpersonálního hodnocení je dopředu určen nějakou libovolnou vlastností toho druhého.*“⁹

1.4 Stereotyp

Jedná se o pouhé představy člověka. Vycházejí z přesvědčení jednoho člověka o druhém člověku, jen z toho důvodu, že patří do určité skupiny, u které jsou dané vlastnosti charakteristické. Jsou tedy připisovány všem jedincům dané skupiny, bez ohledu na individuální rozlišování. Obvykle jsou výsledkem zjednodušení a generalizace a obvykle nejdou změnit.¹⁰

Původ stereotypu je sociální, je přenášen z jedince na jedince pomocí rodiny, uznávaných jedinců, masmédií. Zjevný je i navzdory zkušenostem. Svým obsahem se jeví věrohodně, ačkoli mohou odporovat realitě. Opírají se o zprostředkovanou zkušenost, nikoli konkrétně prožitou zkušenost. Předávají se mezigeneračně i na základě tradice. V mnoha případech jsou nesmyslné a často odolné vůči racionálním argumentům.¹¹

Stereotypy jsou nedílnou součástí vědomí, společenského dění, ideologií a propagand. Stereotypy se dělí na autostereotypy, které vyjadřují představu jedince o jeho vlastní společnosti. Druhým typem jsou heterostereotypy, které hodnotí cizí společnost. Většinou ústí v předsudek.¹²

---

⁷ BURDA, František, *O násilí v kultuře – girardovské reflexe*, Ostrava: Moravapress, 2013, ISBN 978-80-87853-01-6, s. 104-105.

⁸ WEINEROVÁ, Renata, *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*, Praha: Karolinum, 2014, ISBN 978-80-246-2632-1, s. 9.

⁹ HAYES, Nicky, *Základy sociální psychologie*, Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-283-6, s. 166.

¹⁰ WEINEROVÁ, Renata, *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*, Praha: Karolinum, 2014, ISBN 978-80-246-2632-1, s. 9.

¹¹ Tamtéž, s. 10.

¹² Tamtéž, s. 10-11.

V komunikaci je zjevná skrytá bariéra, odstup a nepřátelské pohledy. Mohou být nebezpečné, je v nich zakořeněné obvinění, obvykle i absurdní. Tyto obvinění mohou vyvrcholit i k napadení jedinců. Majoritní společnost si vytvořila bariéry a Rom se stal synonymem pro okrádání, nezaměstnanost, lhaní, nedůvěřivost. Pro majoritní společnost jsou tyto znaky neměnné.¹³

1.5 Konflikty mezi minoritou a majoritou

Tyto rozepře obsahují především vzájemná nedorozumění a mají tři významné zdroje. Prvním je absence kompetencí, která je způsobená nedostatkem zkušeností mezi majoritou a minoritou. Vycházejí z toho, že představitelé institucí předpokládají určité dovednosti od minority, které jsou brány jako samozřejmé. Když tomu tak není, hodnotí to jako nevychovanost nebo omezenost. Pro většinu obyvatel jsou zažité zkušenosti naprosto běžnou věcí. Neuvědomují si ale, že i oni sami se museli naučit, jak se chovat a vystupovat. Naučili se to především v rámci socializace. Pro romskou komunitu je to mnohdy těžší. Majorita je kolikrát nechce pustit mezi sebe a tím jim neumožní správnou socializaci, kterou následně od nich vyžadují. Socializovaní tedy jsou, ale jen v rámci své vlastní komunity.¹⁴

Druhým zdrojem jsou kulturní rozdíly v užívání těla. Tímto je myšlený rozdílný temperament. Utváří se v rámci rodiny a ze vztahů s komunitou. Právě zde přetrvávají rozdíly, jako neposednost, neovládání vzteku a představy trestů.¹⁵ Do této kategorie spadá vše, co je spojené s rozdílnou socializací v romské rodině.¹⁶

Třetím je distanciací, jsou to konflikty pramenící z utrácení, zahálkou a zdobením se u Romů. Majoritní společnost bere tyto zvyklosti jako nesnesitelné. Romská komunita vytváří dojem, že se nestarají, rozhazují přidělené peníze a především chtějí dobře vypadat. Bohužel to všechno se odráží na stavu této situace. Málokterý jedinec z majoritní společnosti si dokáže uvědomit nebo si představit onu situaci, kdy se romský jedinec dozví, že je Rom. Je tím špatným, pro majoritní společnost bezcenným, nepoužitelným a vyloučeným členem společnosti. V této souvislosti už pro minoritu nezní tak špatně okrádat někoho, kdo takto vidí Roma. Majoritní společnost však

---

¹³ BURDA, František, *O násilí v kultuře – girardovské reflexe*, Ostrava: Moravapress, 2013, ISBN 978-80-87853-01-6, s.103-104.

¹⁴ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Funkce kulturních modelů ve vzdělávání*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, ISBN 978-80-87398-18-0, s. 93-94.

¹⁵ Tamtéž, s. 94-95.

¹⁶ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Etnické komunity – Romové*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2013, ISBN 978-80-87398-45-6, s. 19.

zapomíná, že i romské děti koukají na stejné pohádky, poslouchají stejnou hudbu, romské matky vaří stejné jídlo, jen jsou této společnosti vzdálení.¹⁷ Jedním z romských rysů je opovrhování ostatních skupin Romů, kteří jsou vnímáni jako nečistí, dále majoritní společnost jako nedostatečné nebo podřadné osoby. Nejvýznamnějším rysem pro romskou komunitu, je neustálé poměřování, kdo je výš a kdo níž.¹⁸

V některých romských rodinách se nedělá rozdíl ve věcech, které se v majoritě běžně dělají. Doma anebo před dětmi se v majoritní společnosti nemluví vulgárně. Správně rozlišit společenské kódy může být nedostatek společných zkušeností. Některé romské děti a jejich rodiče jsou na veřejnosti slyšet s vulgárními výrazy. To spěje k tomu, že majoritní společnost vnímá tuto minoritu, jakože se neumí starat o své děti. Někteří Romové si jsou této skutečnosti vědomi, a tak při vyslovení vulgárního slova se začínou okřikovat, napomínat a dokonce i omlouvat. Tento prvek ale nepatří jen minoritě, vychází ze vzájemného kontaktu majority a minority.¹⁹

Všichni členové rodiny jsou vzájemně propojeni a potomci zpravidla nebydlí daleko od rodičů. Oproti majoritní společnosti, kde převládá individualismus, je romská mentalita stále spojená s osadou a příbuzenskou provázaností.²⁰

Nedobrá vztah mezi oběma skupinami prohlubují i úřady, které nevědí, zdali musí Romům pomáhat nebo je mohou ignorovat.²¹

---

¹⁷ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Funkce kulturních modelů ve vzdělávání*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, ISBN 978-80-87398-18-0, s. 95-97.

¹⁸ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Etnické komunity – Romové*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2013, ISBN 978-80-87398-45-6, s. 20.

¹⁹ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Funkce kulturních modelů ve vzdělávání*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, ISBN 978-80-87398-18-0, s. 100-106.

²⁰ BEKOVÁ, Jarmila, *Vie et lumière: most mezi dvěma světy*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4165-8, s. 34.

²¹ MAPPES-NIEDIEK, Norbert, *Chudáci Romové, zlí Cikáni: co je pravdy na našich předsudcích*, Brno: Host, 2013, ISBN 978-80-7294-869-7, s. 13.

2 Romové

Na území České republiky se Romové objevují ve 14. století, někteří odborníci se domnívají, že první zmínka je již v Dalimilově kronice z roku 1314.²² Zprvu byli přijímáni laskavě, následně se interakce prohlubovali v chlad a nepochopení až k pronásledování romské komunity.²³

Majoritní společnost vnímá Romy jako problematickou skupinu patřící do dané země. Nikde v Evropě nenalezneme území nebo stát, který by přímo patřil Romům se všemi jeho náležitostmi. V Evropě jsou přitom jednou z větších minorit bez vlastního území.²⁴

Modely chování můžeme pozorovat s indickou kulturou. Různorodé vztahy mohou mít přesná pravidla a předpisy, které můžeme sledovat, souvisejí i s výběrem partnera například u olašských Romů.²⁵

2.1 Rodina - fajta

Pro romskou komunitu je na prvním místě rodina. Rod, neboli romsky fajta, jsou příbuzní nejen pokrevní linie. Vždy se rozlišuje otcovská a mateřská linie rodu. S tím jsou spjaty povinnosti s oslavami a výjimečnými událostmi, ale i péče o osiřelé děti a starší jedince. Fungování rodiny ovlivňují okolní faktory, vztah s majoritní společností, sociální úroveň, vztahy v samotné rodině.²⁶

Fajta je nejrozsáhlejší příbuzensky vymezeným seskupením, s nímž je možné se setkat, zároveň je to jednotka, která je schopna jednat jako celek. Členové si jsou vědomi společného původu a vzájemných pout a toto vědomí je základní vrstvou jejich identity. Členové jedné fakty se vymezují vůči ostatním fajtám.²⁷

Vždy uspokojovala základní potřeby vlastních členů a to ve vzdělávací funkci, chlapani se učili stejnému řemeslu jako jejich otcové, dívky se naopak učily starat

---

²² ŠOTOLOVÁ, Eva, *Vzdělávání Romů*, 2011, 4. vydání, Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1909-5, s. 18.

²³ BEKOVÁ, Jarmila, *Vie et lumière: most mezi dvěma světy*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4165-8, s. 32.

²⁴ Tamtéž, s. 31-32.

²⁵ KOVÁŘOVÁ, Marta, *Romové*, Brno: Masarykova univerzita, 2013, ISBN 978-80-210-6612-0, s. 26.

²⁶ KOVÁŘOVÁ, Marta, *Romové*, Brno: Masarykova univerzita, 2013, ISBN 978-80-210-6612-0, s. 26-27.

²⁷ JAKOUBEK, Marek, *Romové - konec (ne)jednoho mýtu: tractatus culturo(mo)logicus*, Praha: Socioklub, 2004, ISBN 80-86140-21-0, s. 111.

o domácnost a děti, respektive mladší sourozence. Také funkci ochrannou a sloužila jako zdroj obživy.²⁸

Rodina se za každých okolností řídí pravidly, která mimo jiné určují i postavení jednotlivců. To se může v průběhu vývoje jedince změnit. Součástí romské rodiny je kolektivnost a soudržnost. Naopak samostatné rozhodování je potlačováno. Řešení problémů je naopak řešeno v kolektivní diskusi.²⁹

Dodnes je v rodinách viděn patriarchální systém, autoritu nese otec nebo starší muž z rodu. Tento člověk vede svou rodinu k dodržování tradic. Zatímco ženy se starají o potřeby rodiny. Naopak již není přísné rozdělení pohlaví. Dříve jedly ženy a děti zvláště a u jídla stály, naopak muži seděli pospolu u jednoho stolu.³⁰

Základními znaky jsou mnoho dětí a členů rodiny v domácnosti. Převážně se jedná o mladé lidi a děti, naopak nejstarších je v rodině vždy méně. Všichni členové se určitým způsobem podílejí na chodu domácnosti.³¹

2.2 Romština

Tento jazyk je v indo-árijské skupině již od devatenáctého století. Vzhledem k migračním vlnám se dostávaly do romštiny různá vypůjčená slova z koutů celé Evropy. Původní jazyk je tedy velice těžké specifikovat, romština neměla psanou verzi textů, vše se předávalo mluvenou formou z generace na generaci. Rozvoj psané formy je pozorovaný až v šedesátých letech minulého století se vznikem Svazu Cikánů-Romů. Převedené na psanou verzi bylo nesmírně obtížné, musí se používat grafemická pravidla jazyka majority. Hlásky, které v tomto jazyce nejsou, musí být přepisovány k nejbližší se podobající hláskce.³²

Má společné základy s hindštinou, nepálštinou a indštinou a už na samém počátku se romština jazykově lišila mnoha dialekty. Tyto dialekty ovlivnila perština, kurdština,

---

²⁸ URBAN, David, *Sociální práce s romskými rodinami*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, ISBN 978-80-7422-457-7, s. 12.

²⁹ KOVÁŘOVÁ, Marta, *Romové*, Brno: Masarykova univerzita, 2013, ISBN 978-80-210-6612-0, s. 27-28.

³⁰ BEKOVÁ, Jarmila, *Vie et lumière: most mezi dvěma světy*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4165-8, s. 35.

³¹ SELICKÁ Denisa, VANKOVÁ, Katarína, *Rómska rodina z aspektu rodinnej sociálnej politiky*, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2009, ISBN 978-80-8094-485-8, s. 45.

³² BEKOVÁ, Jarmila, *Vie et lumière: most mezi dvěma světy*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4165-8, s. 15-16.

řečtina, rumunština, balkánské jazyky a mnoho dalších. V dnešní době je nemyslitelné, aby se Romové ze všech koutů dokázali vzájemně dorozumět.³³

Pro mnoho romských obyvatel je romština jazykem mateřským. Pro některé je ale jazykem druhotným, tedy mateřským jazykem je branný jazyk majority. Je možné tedy romštinu pojmenovat jako mezijazyk.³⁴

2.3 Tradice Romů

V dnešní době se tradice udržují hlavně pomocí neziskových organizací, které stále usilují o jejich nevyमizení. Mezi prvotní patří písně. Jsou neoddělitelnou součástí romské komunity, jedná se o vyjádření romských citů v danou chvíli. Písněmi se předávaly tradice. Využívala se v jakémkoli období, slavnosti, různé sešlosti, pohřby, ale i přes den pro vyjádření emocí. Hudba je Romům velice blízká, nemusí se jednat jen o zpěv, neoddělitelnou součástí jsou i hudební nástroje jako kytara, housle a jiné. Další součástí je víra. Nejvíce je rozšířené křesťanství, ale během cesty do Evropy přejímali náboženství země, přes kterou právě přecházeli. Romská víra je do určitého stupně prostoupena pověrami a okultními praktikami. Pro širokou veřejnost jsou stále romské ženy kartářkami a čarodějnicemi, které dokáží kohokoli uhranout. Stále je možná zhlédnout romské ženy na ulicích, které vykládají osud z ruky. Víra je pro Romy osobní a tudíž nepotřebují žádného prostředníka. S trápením a starostmi se vždy obracejí na Boha.³⁵

Zajímavou tradicí je jistě i cena za nevěstu. Jedná se o zaplacení budoucí nevěsty a to ze strany otce ženicha otcí nevěsty. Částky jsou vysoké podle míry ocenění role ženy, ale i zárukou seriózní svatby. Uzavřením manželství se otec nevěsty a otec ženicha stávají do konce života partnery, od nichž se očekávají finanční a jiné vzájemné závazky.³⁶

2.4 Romové v České republice

Romové na našem území tvoří nejpočetnější národní skupinu. Přesný počet není možné zjistit. A to z toho důvodu, že etnické charakteristiky se mohou v České

---

³³ PEČÍNKA, Pavel, *Romské strany a politici v Evropě*, Brno: Doplněk, 2009, ISBN 978-80-7239-243-8, s. 35.

³⁴ BEKOVÁ, Jarmila, *Vie et lumière: most mezi dvěma světy*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4165-8, s. 16-17.

³⁵ Tamtéž, s. 36-38.

³⁶ WERNER, Cohn, *Cikáni*, Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2009, ISBN 978-80-7419-008-7, s. 40-41.

republiky shromažďovat pouze s povolením osob, jichž se to týká. Podle sčítání lidu se každým rokem přihlásí k romské národnosti méně lidí.³⁷

2.5 Vzdělávání Romů

Současná úroveň vzdělání Romů je neuspokojivá. Má neblahé sociální a ekonomické důsledky. Prohlubuje rozpory a tím vyvolává neporozumění. Při odstranění nerovnosti u Romů, je potřeba akceptovat již ve vzdělávacím procesu kulturní a sociální odlišnosti.³⁸

Dle Šotolové patří k hlavním úkolům: *„čelit počáteční neúspěšnosti romských žáků od 1. ročníku ZŠ v důsledku nedostatečných jazykových dovedností a celkové sociální situace. Formami a metodami práce přiměřenými situaci romských žáků motivovat a přestovat pozitivní postoj žáků a jejich rodičů ke vzdělání. Co nejvíce využívat přirozeného nadání a schopností romských žáků pro specifickou přípravu na povolání a občanský život.“*³⁹

Úroveň vzdělání Romů je velice nízká, pro starší generace je problém především s pologramotností, která se odráží i na mladší generace. Většina romského etnika neprošla ani základním vzděláním, mnohokrát je vzdělání ukončeno dříve bez dalších kvalifikací. Školní docházka záleží na rozhodnutí rodiny. Během základního vzdělání jsou převážně romské děti přesouvány do škol praktických. Tento přesun je zdůvodňován propadáním a nižšími kvalifikacemi z chování. Pro majoritní společnost by ale toto měl být varovný signál, který ukazuje, že je potřeba s těmito dětmi pracovat jiným způsobem, odpovídající jejich temperamentu.⁴⁰

Mezi mnohé neúspěchy romských dětí patří odlišný jazykový vývoj, tyto děti nezvládají v dostatečné míře vyučovaný jazyk. Dále to jsou funkce rodinné výchovy, nedostatečná příprava na školu a nedostatečná připravenost učitelů pro práci s minoritou. K výše uvedeným příčinám se připisuje fakt, že učitelé jsou výrazně ovlivněni vědomím o romské populaci. Veřejné mínění, nespolupráce s rodinou a nízká sociokulturní úroveň mnoha rodin přispívá k horšímu přístupu k romským dětem.⁴¹

---

³⁷ WEINEROVÁ, Renata, *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*, Praha: Karolinum, 2014, ISBN 978-80-246-2632-1, s. 21.

³⁸ ŠOTOLOVÁ, Eva, *Vzdělávání Romů*, 2011, 4. vydání, Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1909-5, s. 50.

³⁹ Tamtéž, s. 50.

⁴⁰ Tamtéž, s. 60-61.

⁴¹ Tamtéž, s. 61.

3 Exkluze

Lidé žijící ve vyloučených lokalitách obvykle žijí v chudobě. Mezi problémy, které mají je nedůvěra ve státní instituce, solidarita jen s vlastní rodinou, plánování omezené jen na přítomnost, vysoká míra tolerance sociálně patologických jevů, nízká věková hranice sexuálních zkušeností a s tím spojená větší míra porodnosti, přítomná bezmocnost, beznaděj a rezignace. Nejen výše zmíněné problémy jsou nejspíše důvodem k lepšímu zvládnání situace a udržení si duševního zdraví.⁴²

Majoritní společnost definuje romské problémy na základě vlastního přesvědčení a skrze programy a projekty je plánuje i řešit. Romská komunita je tak chápána jako problémová, okrajová a vyloučená, nikdo už ale neřeší konkrétní problémy Romů.⁴³

3.1 Sociální exkluze

Zhruba do poloviny sedmdesátých let dvacátého století bylo vyloučení jen okrajovým jevem. Samozřejmostí bylo, že lidé, kterých se vyloučení týká, budou postupem zpětně integrováni do společnosti, výraz se používal jen pro vyjádření životního neúspěchu.⁴⁴

Termín exkluze se uchytil koncem osmdesátých a v průběhu devadesátých let, od této doby se začíná mluvit o exkluzi i v souvislosti s neúspěchem několika politik. Termín se začíná vysvětlovat jako více, než jen pouhá chudoba. Exkluze má prvky nerovnosti natolik veliké, že narušuje vlastní identitu jedince. Narušuje kontakty se společností a vyloučení jedinci nejsou schopni hájit své zájmy.⁴⁵

Vymezuje se ve třech rovinách, a to antropologie, která zkoumá praktiky v konkrétní společnosti a lze ji vymýtit rozbitím stereotypů. Druhá rovina je ekonomie, která na exkluzi pohlíží jako konkurenční boj na trhu. Ten se ale pohybuje v uzavřeném celku a tím naopak produkuje nerovnost a tím se problém více zhoršuje. Třetí je sociální práce, která vidí exkluzi jako souhru několika příhod, které se přihodily lidem a je potřeba každému jedinci pomoci individuálně.⁴⁶

---

⁴² HAVRDOVÁ, Zuzana a kol., *Mít život ve svých rukou*, Praha: Český západ o.s. a UK v Praze, 2013, ISBN 978-80-87398-32-6, s. 88-89.

⁴³ KAŠPAROVÁ, Irena, *Politika romství romská politika*, Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2014, ISBN 978-80-7419-157-2, s. 101.

⁴⁴ KELLER, Jan, *Exkluze jako sociální problém a jako otázka metodologická*, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014, ISBN 978-80-7464-490-0, s. 7.

⁴⁵ Tamtéž, s. 10.

⁴⁶ Tamtéž, s. 10-11.

„Sociální exkluze je multidimenzionální jev, který se týká všech podstatných sfér společenského života. Pojem „příslušník romské komunity“ pak nejčastěji označuje skupinu s identitou připsanou. Takovéto ztotožnění má svá nebezpečí a úskalí, např. to, že kopíruje tradiční stigmatizaci, kdy jsou za Romy považováni pouze chudí a neintegrování Romové.“⁴⁷

3.2 Příčiny sociální exkluze

Jeanine Verdès-Leroux spatřuje příčinu následně: *„méně kvalifikovaní a s nižším vzděláním mají nízké příjmy a jen minimální nízké sociální zajištění. To u nich vede k degradaci pohledu na sebe sama. To vede k rozštěpení vrstvy dělníků a k poklesu jejich solidarity s nejméně úspěšnými. Tím se zpětně posiluje pozice dominantních vrstev ve společnosti.“⁴⁸*

Hlavní pozornost se upírá k nezaměstnanosti a neplnohodnotných forem práce. Chudoba je branná jako jev přechodný, ti co jsou nyní chudí, za rok být nemusejí a do chudoby spadnou zase jiní, a to opět v souvislosti se špatnými pracovními smlouvami. K nezaměstnanosti se připojuje také problém s bydlením.⁴⁹

Jedinci, kteří mají zdravotní potíže nebo nedokončené vzdělání nemají co nabídnout trhu, tím se znemožní zapojení do práce. Především mladí lidé, které nečeká žádná stabilní práce, může vést k frustraci a vytváří tak novou a nebezpečnou vrstvu lidí bez budoucnosti.⁵⁰

3.3 Typy a fáze exkluze

Prvním typem je situace, kdy je práce nejistá s nepravidelným příjmem, ale sociální vazby jsou stále uspokojivé. Druhý typ je u jedinců, kteří jsou dlouhodobě bez práce, ale stále u nich přetrvávají uspokojivé sociální vazby. Třetí typ je případem exkluze, jedinec je bez práce, tudíž i bez příjmu a bez sociálních vazeb.⁵¹

Dle Serge Paugama se skládají fáze exkluze ze tří situací a to fragility, závislosti a roztržky. Fragilita se odvíjí s udržením si práce a problémy s bydlením. Jedinci se snaží z této situace dostat vlastními silami a převážně odmítají pomoc sociálních

---

⁴⁷ Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/...romske.../4_Zpr_va_o_situaci_romsk_ch_komunit.doc

⁴⁸ KELLER, Jan, *Exkluze jako sociální problém a jako otázka metodologická*, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014, ISBN 978-80-7464-490-0, s. 10.

⁴⁹ Tamtéž, s. 12.

⁵⁰ Tamtéž, s. 15.

⁵¹ Tamtéž, s. 18.

pracovníků a snaží se žít z vlastního příjmu.⁵² Starší jedince doprovází přesvědčení, že situaci zvládnou vlastními silami pomocí nabytých zkušeností, mladší se zase domnívají, že vzniklá situace patří k fázi osamostatňování se.⁵³

Závislost přichází v okamžiku, kdy se prohlubují problémy s prací a tím i menším výdělkem. Jsou to lidé s mnoha neúspěšnými pokusy o získání práce a mnoha rekvalifikacemi. Mnohdy se jim v této souvislosti zhoršil zdravotní stav, a tedy přijímají pomoc sociálních pracovníků. Jsou v jakém si mezičlánku, nespádají ani mezi vyloučené jedince, ani mezi integrované.⁵⁴ Jedinec v této fázi ztrácí motivaci k práci, stává se závislejším na sociálních službách a vytváří si ospravedlnění této situace.⁵⁵

Poslední fází je roztržka. S touto fází končí i jedincovi naděje, že by mu mohl sociální pracovník pomoci. Zdravotní problémy se hromadí spolu se ztrátou kontaktů s okolním světem, obvykle tito lidé přicházejí o bydlení z důvodu stálé nezaměstnanosti a nepravidelného příjmu dávek. Často se stávají pouhým objektem krizové intervence.⁵⁶ Jedinci v této fázi nemají žádný příjem z práce, ani ze sociálních dávek. Jsou odkázáni na potravinové balíčky, jednorázové brigády bez smluv, krádeží a žebrání. Vzhledem k těmto problémům si obvykle nemohou udržet vyhovující bydlení.⁵⁷

Z každé výše zmiňované fáze je možné se zpětně integrovat do společnosti. Stejně jako je možné se propadnout do jakékoliv nižší fáze, aniž by byly absolvovány předchozí. Důležitým faktorem pro jedince jsou interakce s rodinou, v jaké životní fázi se nachází, výše kvalifikace, účast v sociálních sítích. Tyto faktory určují průběh a míru závažnosti exkluze a jak na ni bude jedinec reagovat.⁵⁸

3.4 Nezaměstnanost

Ukazatel nezaměstnanosti je podle českého statistického úřadu obecná míra nezaměstnanosti, která srovnává mezinárodní statistiky.⁵⁹ Druhý ukazatel, vnitrostátní, je podíl nezaměstnaných osob, který zveřejňuje podíl obyvatel ve věku 15 až 64 let.⁶⁰

---

⁵² KELLER, Jan, *Exkluze jako sociální problém a jako otázka metodologická*, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014, ISBN 978-80-7464-490-0, s. 18.

⁵³ Tamtéž, s. 21.

⁵⁴ Tamtéž, s. 18-19.

⁵⁵ Tamtéž, s. 21.

⁵⁶ Tamtéž, s. 19.

⁵⁷ Tamtéž, s. 21.

⁵⁸ Tamtéž, s. 19.

⁵⁹ Dostupná na: https://www.czso.cz/csu/czso/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnanosti (cit. dne: 07. 11. 2012)

⁶⁰ Dostupné na: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky (cit. dne: aktualizace 10. 01. 2017)

Přičemž průměrná nezaměstnanost v Českých Budějovicích je za rok 2016 3,6%, je tedy mnohem menší, než v předchozích letech, kdy dosahovala přes 5%.⁶¹

Zhruba osmdesát procent obyvatel vyloučených lokalit nemá stálou práci nebo pracují bez řádných smluv. Většina zaměstnání je pouze krátkodobá s nízkým výdělkem a velmi často se jedná o sezónní přivýdělek.⁶²

Řešením je nabízení podpory při vyhledávání nových prací, pomoc s vyplňováním formulářů a žádostí. Podpora v hledání rekvalifikačních a sebevzdělávacích kurzů. V rámci terénní služby doprovázet obyvatele těchto lokalit na jednání s úřady a zaměstnavateli. Informovat o možné situaci s prací bez smluv. A motivace k udržení si zaměstnání.⁶³ Ekonomické podmínky a společenské postavení jedince na trhu práce ovlivňuje jednání, myšlení a názory na společnost.⁶⁴

3.4.1 Zadluženost

„Podle převažujícího názoru sehrává roli centrálního prvku sociálního vylučování Romů jejich marginální pozice a exkluze na trhu práce, chápána jako dlouhodobá, opakovaná nezaměstnanost a přístup pouze k málo placeným místům.“⁶⁵

Vyloučení obyvatelé mají zpravidla mnoho dluhů. Nestálý příjem, nezaměstnanost a sociální dávky neumožňují této skupině obyvatel žít uspokojivý život. Mnoho obyvatel po zaplacení nájemného nemá na uživení rodiny na zbytek měsíce. Jakmile se dostanou do této bezvýchoďné situace, nejrychlejším řešením je půjčka. Ta jim umožní zbytek měsíce vyžít. Další měsíc jsou v horší situaci, nemají peníze ani na splacení dluhu. Tím se dostávají do bludného kruhu, ze kterého se jen těžko dostávají. Zadluženost je ve vyloučených lokalitách téměř devadesáti procentní.⁶⁶

---

⁶¹ Dostupné na: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady (cit. dne: 10. 01. 2017)

⁶² URBAN, David, *Sociální práce s romskými rodinami*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, ISBN 978-80-7422-457-7, s. 19.

⁶³ Tamtéž, s. 21.

⁶⁴ FÓNADOVÁ, Laura, *Nenechali se vyloučit: sociální vzestupy Romů v české společnosti*, Brno: Masarykova univerzita, 2014, ISBN 978-80-210-6574-1, s. 35.

⁶⁵ Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/...romske.../4_Zpr_va_o_situaci_romsk_ch_komunit.doc

⁶⁶ URBAN, David, *Sociální práce s romskými rodinami*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, ISBN 978-80-7422-457-7, s. 17.

4 Vyloučená lokalita

Ve všech vyloučených lokalitách je přítomná chudoba daná především umělým sestěhováním romské komunity na jedno místo, ať jsou to ubytovny, staré a zničené domy, okraje vesnic. V tomto prostředí vyrůstá další generace, která vidí situaci svých rodičů závislých na sociálních dávkách. Fakt, že své rodiče neviděli pracovat nebo jen chodit na brigády bez řádných smluv, si velmi rychle přivykají na tento životní styl.⁶⁷

Mladí jedinci, kteří se v dané lokalitě narodili, sami spějí k vyloučení a to především kvůli svým postojům s trávením času, kterého mají mnoho z důvodu nezaměstnanosti. Nepřispívá k tomu ani fakt, že příslušnost k určité čtvrti je pro jednotlivce stigmatem.⁶⁸

Ve vyloučených lokalitách je velmi častá nezaměstnanost, rozpad rodin, vandalismus, násilí, výroba, užívání a distribuce drog, zásahy a střety s policií, ovládnutí lokality mladistvými gangy, agresivita, špatná vybavenost škol, nákupních center a veřejné dopravy.⁶⁹ V mnoha vyloučených lokalitách jsou nedostatečné zdroje, a to špatné životní prostředí, špatná dopravní dostupnost, nevyhovující infrastruktury, špatný trh práce, nedostatek škol a škol, nedostupnost lékařské péče. Častěji je vyloučená lokalita charakterizovaná jejími obyvateli. Ačkoli obě formy spolu téměř vždy úzce souvisí.⁷⁰

4.1 Bydlení

Bydlení jde pokládat jako jeden z největších problémů vyloučených lokalit, obvykle se jedná o byty, které jsou staré, přeplněné a mají vysoké měsíční náklady na chod a údržbu. Mnoho nájemníků nemá nájemní smlouvy nebo jsou vystavovány jen na velmi krátkou dobu. Úroveň bydlení, má vliv nejen na kvalitu života lidí, kteří ho obývají, ale také na okolní prostředí. Vše co bydlení poskytuje má vliv na zdravotní stav a je ukazatelem celkové úrovně dané lokality.⁷¹

Během posledních několika desítek let se situace stále zhoršuje. Mnoha obcí prodala domy, ve kterých žijí Romové soukromým investorům. Ti však zanedbávají

---

⁶⁷ BEKOVÁ, Jarmila, *Vie et lumière: most mezi dvěma světy*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4165-8, s. 33.

⁶⁸ KELLER, Jan, *Exkluze jako sociální problém a jako otázka metodologická*, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014, ISBN 978-80-7464-490-0, s. 13.

⁶⁹ Tamtéž, s. 14.

⁷⁰ MATOUŠEK, Oldřich a kol., *Encyklopedie sociální práce*, Praha: Portál, 2013, ISBN 978-80-262-0366-7, s. 402-403.

⁷¹ URBAN, David, *Sociální práce s romskými rodinami*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, ISBN 978-80-7422-457-7, s. 14.

jejich údržbu. Lidé v těchto lokalitách obvykle žijí v malém bytě s několika členy rodiny. Dalším problémem je v mnoha případech i absence pitné nebo teplé vody, elektřiny nebo kanalizace. V těchto špatných hygienických podmínkách se šíří nemoci, nákazy a paraziti.⁷²

Oblast vyloučené lokality je obvykle vzdálenější od hlavních městských částí, obvykle jsem v této lokalitě špatné autobusové spoje, zdravotní služby, nákupní centra a kulturní program. V těchto lokalitách je převážná většina obyvatel bez práce, především z toho důvodu, že se nemohou do práce dostat. Obyvatelé jsou následně odkázáni na systém dávek, aby alespoň nějakým způsobem rodinu uživili.⁷³

4.2 Výchova ve vyloučené lokalitě

Genderově podmíněná výchova je součástí vyloučené lokality. Liší se nejen v obsahu výchovy, ale také způsobu socializace chlapců i dívek. Romská komunita vychovává své děti odlišně. Výchova chlapců je založena na ztotožnění s otcem a staršími muži, kteří reprezentují rodinu ve společnosti. V určitém věku přestává být matka pro chlapce autoritou. Práce je pouze dobrovolná s otcem a staršími muži. Chlapci jsou nuceni k rychlejšímu dospívání. Zatímco dívky se učí nápodobou, ačkoli dívky vidí, že matka selhává a nemohou se s ní identifikovat. Do výchovy dívek mohou zasahovat oba z rodičů. Do práce se obvykle zapojují místo matek a tím matka na dceru přenáší svoje povinnosti.⁷⁴

Celkově však dívky i chlapci nejsou vychováváni k sledování vlastních cílů, jako je u výchovy dětí v majoritní společnosti. Je třeba zmínit, že Romové v očích majoritní společnosti vychovávají své děti jiným způsobem, ale stále plní své rodinné funkce biologické, výchovné, ekonomické, emocionální a ochranné. Nelze tedy měřit podle svých měřítek a tabulek, ale je potřeba individuální přístup. Pro rodinu je důležitá socializace mimo vlastní komunitu. V cizím prostředí se ale objevují konflikty, které nejsou ani jedné komunitě nikterak příjemné.⁷⁵

---

⁷² URBAN, David, *Sociální práce s romskými rodinami*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, ISBN 978-80-7422-457-7, s. 15-16.

⁷³ Tamtéž, s. 16.

⁷⁴ BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Funkce kulturních modelů ve vzdělávání*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, ISBN 978-80-87398-18-0, s. 190-191.

⁷⁵ WERNER, Cohn, *Cikáni*, Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2009, ISBN 978-80-7419-008-7, s. 48.

4.3 Vyloučená lokalita Novohradská

Dům byl v létě 2013 terčem pokusu o útok opilého žháře. O rok později byla na Magistrát města Č. Budějovice doručena Petice proti sociálním bytům na Novohradské. Cihlový dům o 8 bytech, každý byt má sociální zařízení – některé byty jej však mají na společné chodbě. Počet osob se čas od času navýší dočasným nastěhováním příbuzných zdejších obyvatel, když zrovna nemají kde bydlet. Většina obyvatel je české národnosti, jedna rodina je ze Slovenska s tím, že v ČR dlouhodobě pobývá. Téměř všichni mají pouze základní vzdělání. Poměr žen a mužů je vyrovnaný. V roce 2016 došlo k velké pozitivní změně v nezaměstnanosti v domě. Zatímco loni zde byla cca 78% nezaměstnanost, v současnosti (září 2016) klesla nezaměstnanost na 42%. Všichni obyvatelé věří v Boha. Mají vlastní prožívání náboženského života, které zahrnuje i prvky katolické víry a část katolických obřadů. Zdravotní stav lidí z Novohradské je poznamenán špatnou životosprávou (nekvalitní, nezdravé potraviny, nepravidelný jídelní režim, nikotin, drogy). Potíže se projevují u lidí 30 let a více. Často se jedná o silné bolesti zubů (lidé nechodí k zubaři), psychosomatické potíže, zvýšenou únavu organismu, závislosti na lécích (např. Ibalgin), příp. užívání návykových psychofarmak (Neurol apod.). V domě jsou problémy s topením a s elektřinou. Tři byty jsou aktuálně bez topení a teplé vody (ohřívají ji na sporáku). V jednom bytě mají kamna na dřevo a ve zbývajících 4 bytech se topí elektrickým kotlem. V jednom bytě není dosud udělaná revize elektřiny. V domě jsou stará okna, do bytů táhne a při deštích zatéká. Dům nemá uzamykatelný vchod, na chodbách je špína, nesvítí světlo, po madlech na schodištích zbyly pouze ze zdí nebezpečně trčící kovové úchyty. Úklid v domě a na dvoře je příčinou častých hádek. Komunitní pracovníce jsou v kontaktu i s lidmi žijícími v sousedním domě – kteří denně zažívají hluk a další obtíže. V souvislosti se skládkou objemného nepořádku na dvoře domu Novohradská v létě 2016 se komunitním pracovnícím svěřili, že už mají ve svém domě také potíže s hmyzem, které řešili deratizací (švábi, rusi a štěnice). Dům Novohradská je zahmyzen, je vhodné používat repelenty.⁷⁶

---

⁷⁶ Věra Michalicová D. A. Trhlínové, Sociálně vyloučená lokalita Novohradská v Českých Budějovicích, 31. 1. 2017.

5 Metodologie výzkumu

Pro bakalářskou práci byl zvolen kvalitativní výzkum s použitím polo-strukturovaného rozhovoru s otevřeným typem otázek. Kvalitativní výzkum je proces hledání a zkoumání daného problému za použití některé z jeho metod. Tazatel si v průběhu vytváří obraz celé situace v přirozených podmínkách respondentů, jejich emoce a výrazy, které v průběhu rozhovoru mají.⁷⁷ Na rozdíl od dotazníkového šetření, které je více formální, respondent nemusí být v blízkosti tazatele a tudíž tazatel nemůže zjistit emoce a výrazy, které během vyplňování může respondent projevat.⁷⁸

5.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření bylo zjišťování sociálních vztahů a faktorů romské menšiny a většinové společnosti, které mají za následek současnou situaci mezi vyloučeným domem v ulici Novohradská a přiléhajícím domem v ulici J. Dietricha.

5.2 Výzkumné otázky

Bylo zvoleno základních dvanáct výzkumných otázek, u některých respondentek bylo potřeba pro přesnost přidat doplňující otázky. V každém rozhovoru byly otázky jinak poskládané podle odpovědí respondentek a na návaznost rozhovoru. Všechny výzkumné otázky se týkaly situace v sociálních vztazích Romů s ohledem na jejich kulturní zvyklosti a poukázat na předsudky a jiné negativní jevy majoritní společnosti vůči Romům. Také bylo poukázáno na úroveň bydlení Romů ve vyloučené lokalitě Novohradská a jejich exkluzi spojenou s nezaměstnaností, která má za následek zadluženost.

5.3 Metodika výzkumného šetření

Pro sběr dat u vybraných respondentů bylo využito kvalitativního výzkumu za použití metody polo-strukturovaného rozhovoru. Pro tuto metodu je zapotřebí vytvořit výzkumné otázky, vést rozhovor, zaznamenávat data a vyhodnotit je. Tato metoda byla zvolena z důvodu snazší komunikace s především romskými respondentkami. Výzkumné šetření bylo provedeno u vybraných respondentek v ulici Novohradská a přiléhajícím domě v ulici J. Dietricha v Českých Budějovicích. Šetření bylo povoleno

---

⁷⁷ HENDL, Jan, *Kvalitativní výzkum*, Praha: Portál, 2016, 4. vydání, ISBN 978-80-262-0982-9, s. 46.

⁷⁸ HENDL, Jan, *Kvalitativní výzkum*, Praha: Portál, 2016, 4. vydání, ISBN 978-80-262-0982-9, s. 42.

a umožněno ze strany Diecézní charity – komunitní práce Novohradská v Českých Budějovicích.

Šetření bylo zaměřeno na ženy, z důvodu obtížnější komunikace s romskými muži. Bylo zaměřeno na faktory sociálních vztahů, tedy pohled obou cílových skupin na současný stav, kvalitu bydlení, vzájemné vztahy a celkové situace v lokalitě Novohradská.

5.4 Výběr respondentek

Před zahájením výzkumného šetření bylo potřeba vybrat soubor respondentek, se kterými bude rozhovor probíhat. Osloveny byly všechny respondentky z obou domů, těchto celkem osm respondentek s rozhovorem souhlasily. Konečný soubor tvořily čtyři respondentky z domu v ulici Novohradská a čtyři respondentky z domu v ulici J. Dietricha. S nimi pak byly provedeny rozhovory s předem připravenými otázkami, které bylo ve fázi rozhovoru doplnit jinou otázkou pro upřesnění odpovědi. Všechny dotazované respondentky s rozhovorem souhlasily. Všechny respondentky byly před zahájením rozhovoru upozorněny na anonymitu a anonymní nakládání s výslednými údaji.

5.5 Popis sběru dat

Seznamování s romskými respondentkami a jejich rodinami probíhalo od října 2016 do konce února 2017. S respondentkami z přílehlajícího domu v ulici J. Dietricha probíhalo rovněž od října 2016 při návštěvách komunitních pracovníků tamních obyvatel. Výzkumné šetření probíhalo v měsících leden a únor 2017. Rozhovory se uskutečnily v domácím prostředí respondentek. Komunitní pracovníce Věra Michalicová dopředu seznámila respondentky s probíhajícím výzkumem a anonymním sběrem dat. Rozhovory s jednotlivými respondentkami trvaly zhruba čtyřicet pět minut za přítomnosti komunitní pracovníce. Rozhovor byl skončen v momentě, kdy byla odpovězena poslední otázka. Všechny respondentky souhlasily se spoluprací. Získaná data byla zapsaná na předem připravené papíry s otázkami a zpracovaná v této bakalářské práci.

5.6 Struktura rozhovoru

Setkání s každou respondentkou bylo započato neformálním rozhovorem a následným představením důvodů výzkumného šetření.

Začátek rozhovoru tímto směrem je u romských rodin velice důležitý, je třeba v komunikaci brát Romy jako sobě rovné. Setkání s romskými rodinami doma obsahuje od příchozího dodržování pravidel, které jsou v domácnosti praktikované. Mimo jiné se jedná o tazatelovo oblečení, doplňky, ale také i o postoj těla a výrazy obličeje v průběhu rozhovoru. Během rozhovoru je zapotřebí se zpětně zeptat, zdali všichni rozuměli položené otázce, aby nedošlo k případnému nedorozumění. Tazatel musí vždy jednoduše vyjádřit svůj záměr a rozhovor vést neformálním směrem.⁷⁹

Během této fáze byly respondentky seznámeny se skutečností, že je celý rozhovor anonymní. Při otázce, zdali může být rozhovor nahráván, byla odpověď negativní. A to z důsledku, aby se nahrané odpovědi nedostaly do nežádoucích rukou, a tím nebyly rozpoznány hlasy respondentek. Všechny rozhovory byly zaznamenány do záznamového archu. Tématem rozhovoru byly následující okruhy.

Vzájemné vztahy

Pro zjištění sociálních vztahů, které panují mezi obyvateli v ulici Novohradská a obyvateli v ulici J. Ditricha byly použity otázky: *Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu? Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu? Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu? Jak vnímáte vzájemnou komunikaci? Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích? Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?*

Úroveň bydlení

Pro zjištění spokojenosti a vzájemné sounáležitosti mezi obyvateli v ulici Novohradská a přiléhajícím domě v ulici J. Dietricha byly použity otázky: *Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení? Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení? Máte možnost se přestěhovat?*

---

⁷⁹ JANOUŠKOVÁ, Klára, NEDĚLNÍKOVÁ, Dana, *Profesní dovednosti terénních pracovníků*, Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, ISBN 978-80-7368-503-4, s. 410.

Dostupnost v lokalitě

Služby, které se v lokalitě nabízejí, jsou důležité pro obyvatele zde žijící, vyloučená lokalita nenabízí mnoho služeb a to má dopad na vzájemné vtahy. Zde byly použity otázky: *Jaké služby Vám v této lokalitě chybí? Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?*

Doplňující otázky

Během rozhovorů bylo pro upřesnění a doplnění otázky použity následující otázky. *Pořádáte nějaké společné kulturní akce s vašimi sousedy? Dovedete si představit, že byste spolu trávili volný čas? Co si myslíte o nájmu vs. úroveň bydlení?*

Statistická část

Během rozhovoru jsem se respondentek zeptala, jak dlouho zde žijí.

6 Výpovědi respondentek

Před zahájením dotazování bylo pro navození atmosféry hovořeno o každodenních radostech i starostech v práci, ale i osobním životě. V rámci výzkumného šetření jsem hovořila čtyřmi ženami z domu v ulici Novohradská (N.I-N.IV) a čtyřmi ženami z domu v ulici J. Dietricha (D.I-D.IV).⁸⁰

Shrnutí statistických údajů je v následující tabulce.

Kód	Pohlaví	Počet let v domě
N.I	Žena	6
N.II	Žena	1
N.III	Žena	7
N.IV	Žena	3
D.I	Žena	5
D.II	Žena	8
D.III	Žena	2
D.IV	Žena	3

V následující části jsou shrnuty odpovědi podle výzkumných otázek.

6.1 Vzájemné vztahy

Na otázku *Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?* většina respondentek odpověděla negativně. Celkově byla negativní odpověď u respondentek N.I – N.IV a D.I – D.IV ve stejném poměru. Respondentka D.I uvedla: „*No, nijak dobrý. Celkově spolu nevycházíme.*“⁸¹ Respondentka N.II zase uvedla: „*V zimě je to lepší, přes léto je to horší.*“⁸² Naopak respondentka N.III uvedla: „*Ze začátku byl špatný. Od té doby co pracuji v nemocnici a občas potkám někoho z vedlejšího vchodu, tak se to lepší.*“⁸³

⁸⁰ Srov. Příloha č. II, jednotlivé rozhovory jsou přeepsané pod kódy N.I – N.IV a D.I – D.IV.

⁸¹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I

⁸² Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II

⁸³ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

Otázka Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu? byla shodně u respondentek N.I, N.IV, D.I, D.III kladná.⁸⁴ Respondentky N.II, N.III a D.II vnímají problémy jen v určitých fázích „...V zimě je to lepší, přes léto je to horší.“⁸⁵ Naopak respondentka D.IV uvedla, že: „Momentálně žádné. Ale celkově jsou s nimi problémy.“⁸⁶

V odpovědích na otázku Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu? odpověděli respondenty N.I „Je jich dost. Ani se nedivím, že jsou naštvaní na tenhle barák. Pokud jim lidi z tohoto baráku neustále budou dělat naschvály, tak se ani nic nezmění. Celková situace v našem baráku je hrozná.“⁸⁷ a N.III „To je těžký, ani ne tak já, ale ostatní lidi v tomto domě. Ačkoli, než jsem začala pracovat v nemocnici, tak i já jsem s nimi měla problémy, hlavně kvůli dětem.“⁸⁸ Naopak respondenty N.II a N.IV se shodly v negativním postoji vůči nim a jejím dětem během léta.⁸⁹

Na otázku Jak vnímáte vzájemnou komunikaci? byla odpověď respondentek N.III, N.IV, D.I a D.III velice podobná „Jediná komunikace je vždy hádka. Proto se s nimi raději nebavím vůbec.“⁹⁰ Respondentky D.II a D.IV hodnotí komunikaci stejně „Těžko se s nimi můžete bavit v klidu. Hnedka nás z něčeho obviňují, jak jsme proti nim zaujatí. Jenže když nedělají, co mají, tak se nedá nic dělat.“⁹¹

Otázka Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích? odpověděly respondenty N.I, N.II velice podobně „Myslí si o nás, že všichni Cikáni jsou stejní. A podle toho se k nám také chovají.“⁹² a N.IV uvedla „...prostě se jim nelíbí, že vedle nich žijí Romové, ale to není moje chyba.“⁹³ Respondentka N.III uvedla, že „Lidem se nelíbí křik, jenže už nepochopí, že my takhle žijeme. Kolem nás je vždy živo. V létě jsou děti na zahradě, tam zase nastává problém, že se lidem nelíbí hluk. Nebo když si něco grilujeme, tak jim to

---

⁸⁴ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I, N.IV, D.I, D.III

⁸⁵ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II, N.III, D.II

⁸⁶ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.IV

⁸⁷ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

⁸⁸ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

⁸⁹ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II, N.IV

⁹⁰ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III, N.IV, D.I, D.III

⁹¹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II, D.IV

⁹² Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I, N.II

⁹³ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.IV

*jde do oken. To taky hned nadávají.“*⁹⁴ Naopak u respondentek D.I, D.III a D.IV je odpověď *„Nedá se s nimi nijak vycházet. Jak by to taky mohlo jít, když jsou úplně jiní.“* a *„Jakmile se jedná o Romy, je to vždy nějaký problém. Nemáme nic společného, jestliže nechtějí pracovat a nevychovávat děti, tak naše vztahy nemohou být dobré.“*⁹⁵ Respondentka D.II uvedla, že *„S některými vycházím dobře, od té doby, co jsem potkala jednu paní v nemocnici, jak pracuje a zároveň s něčím pomohla i mému manželovi, tak se vždy pozdravíme. Trošku se mi tím změnily předchozí špatné myšlenky ohledně Romů.“*⁹⁶

Na otázku Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila? odpověděla respondentka N.I *„Vlastně ani nevím. Nevím, jestli je ještě možnost, aby se všechno urovnalo.“*⁹⁷ Respondentky N.II a N.IV odpověděly, že situace se nezmění.⁹⁸ Stejně tak odpověděly i respondentky D.I a D.IV.⁹⁹ Respondentka D.III odpověděla, že *„Asi by se měli obyvatelé vedlejšího vchodu nad sebou zamyslet a něco změnit.“*¹⁰⁰ Naopak respondentka N.III *„Smíchala bych lidi. Nechat barák jen s Romy nepřináší nic dobrého.“*¹⁰¹ a respondentka D.II *„Lidé by si měli uvědomit, že Romové jsou stejní jako my. Barva kůže neznamena špatný odraz člověka“*¹⁰² měly podobné odpovědi.

6.2 Úroveň bydlení

Na otázku Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení? odpověděly respondentky N.I – N.IV velice podobně *„Je to tady škaredý, vzhled baráku vůbec nevypadá pěkně. Zvenku je to katastrofa. Lidi si myslí, že je to barák pro bezdomovce. V zimě tady bezdomovci na chodbě spí, ale to hlavně dole u sklepa. Taky to tady tak smrdí, močí tady na zdi, zvířata si tady vykonávají potřebu, jak se jim zachce. Nikdo to neuklízí.“*¹⁰³ *„...když prší, tak mi kape do bytu, nemáme topení.“*¹⁰⁴ *„...ale dříve to byl pěkný barák. Ted' když jdete*

⁹⁴ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

⁹⁵ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I, D.III, D.IV

⁹⁶ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II

⁹⁷ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

⁹⁸ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II, N.IV

⁹⁹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I, D.IV

¹⁰⁰ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.III

¹⁰¹ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

¹⁰² Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II

¹⁰³ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

¹⁰⁴ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II

po chodbě, tak jsou tady plínky, bordel, smrad“¹⁰⁵ „...hlavně společný prostor. Jak se o to musí starat všichni, tak je to problém.“¹⁰⁶ Velice podobné odpovědi měly i respondentky D.I – D.IV, které se shodly, že přiléhající dům v ulici L. Dietricha je v lepším stavu, než dům v ulici Novohradská. „Žádná mimořádná čistota zde není, hlavně když se člověk podívá směrem na sousední dvůr a zahradu.“¹⁰⁷ Respondentka D.III odpověděla „Nepořádek, zápach, rozbité skla, zničená fasáda, brouci.“¹⁰⁸ „Dokonce jsme museli volat i deratizátory do našeho domu. Je to příšerné.“¹⁰⁹ „Všude je tady nepořádek, náš dům je v pořádku. Ale jejich dům je opravdu v hrozném stavu. Všechno zničili, fasádu, okna, na zahradě je obrovský nepořádek, který tam jen tak leží. Vůbec jim nedochází, že by to někomu mohlo vadit.“¹¹⁰

Otázka Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení? odpověděly respondentky N.I – N.IV shodně v úklidu chodby „Udržovat čistotu, už kvůli dětem. Jenže to by musel chtít každý v tomto baráku. Nebudu uklízet za ostatní, to ať si klidně shnijí ve špíně.“¹¹¹ „Jestliže se nedokážeme domluvit v domě, tak se nic nezmění. Problém je v nás. Když tady lidi neustále budou kreslit po zdech, ničit chodby, ničit okna, tak to bude jen horší.“¹¹² „Konečně by se mohlo udělat světlo na chodbě, úklid chodby. Jenže nikdo nemá snahu.“¹¹³ „Majitel se všemi opravami zdržuje, stále na něco čeká. Co si člověk neudělá sám, nemá. Jenže dělat za ostatní nebudu. Uklidím si ve svém okolí a doma. Nájem platím dost velký, abych ještě ze svého navíc opravovala chodby“¹¹⁴ Respondentky D.II, D.III a D. IV odpověděly shodně v udržování čistoty a pořádku „Obyvatelé vedlejšího vchodu by si měli po sobě uklízet, neházet nepořádek přes zídku k nám a hnedka by se žilo lépe.“¹¹⁵ Respondentka D.I odpověděla „Ano, kdyby se odstěhovali.“¹¹⁶

---

¹⁰⁵ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

¹⁰⁶ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.IV

¹⁰⁷ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II

¹⁰⁸ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.III

¹⁰⁹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I

¹¹⁰ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.IV

¹¹¹ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II

¹¹² Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

¹¹³ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.IV

¹¹⁴ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

¹¹⁵ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II, D.III, D.IV

¹¹⁶ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I

Na otázku *Máte možnost se přestěhovat?* odpověděly respondentky N.I – N.IV shodně „*Nemám, jakmile zjistí, že jsme romská rodina, tak nás nechťejí.*“¹¹⁷ „*Nemám, ne že bych na to neměla. Ale jakmile lidi zjistí, že jsme romská rodina, tak nás nechťejí.*“¹¹⁸ Respondentka D.I odpověděla „*Nechci se stěhovat, jsem tady zvyklá. Vadí mi obyvatelé vedlejšího vchodu, ale je to všude stejné.*“¹¹⁹ a respondentka D.III „*Všude je to stejné, takže není kam jít.*“¹²⁰ Respondentky D.II a D.IV pouze stručně odpověděly, že možnost přestěhovat se nemají.¹²¹

6.3 Dostupnost v lokalitě

Na otázku *Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?* odpověděly respondentky N.I, N.II, N.III, N.IV a D.II shodně automat na lístky MHD.¹²² Hřiště pro děti nebo zábavu pro děti uvedly respondentky N.I, N.II, N.IV a D.IV¹²³ Označení přechodu je důležité pro respondentky N.III a D.IV¹²⁴, lékárna pro respondentky N.I, N.II, N.IV.¹²⁵ Respondentka N.I uvedla, že jí v této lokalitě chybí řezník a telefonní budka.¹²⁶ Respondentky N.II a D.II uvedly, že „*zastavěná zastávka proti dešti nebo sněhu*“¹²⁷ Klidné prostředí a lavičky chybí respondentkám D.II a D.III.¹²⁸ Respondentka N.II odpověděla „*obvodní lékař, zubař*“.¹²⁹ Respondentky D.I a D.IV uvedly „*Není tady dost věcí, protože lidé z vedlejšího vchodu si ničeho nevážejí a všechno zničí.*“ a „*...večer nemít strach, že někdo někoho přepadne.*“¹³⁰

Na otázku *Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?* odpověděla respondentka N.I „*Lidi, všichni si o nás myslí, že jsme zloději, že máme barák zamořený brouky. Moc se tomu nedivím, ale je hrozný v tomhle prostředí žít.*“¹³¹ Respondentky N.II, N.III

¹¹⁷ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

¹¹⁸ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

¹¹⁹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I

¹²⁰ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.III

¹²¹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II a D.IV

¹²² Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I, N.II, N.III, N.IV, D.II

¹²³ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I, N.II, N.IV, D.IV

¹²⁴ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III, D.IV

¹²⁵ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I, N.II, N.IV

¹²⁶ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

¹²⁷ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II, D.II

¹²⁸ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II, D.III

¹²⁹ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II

¹³⁰ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I a D.IV

¹³¹ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

a N.IV odpověděly „...fasádu, tento dům...“¹³² Respondentka D.II odpověděla „Nepořádek by mohl zmizet a udržovat čistotu“¹³³ Respondentka D.III odpověděla „Možná kdyby jezdilo více policejních hlídek, tak by to udržovalo pořádek aspoň na ulicích. Pak by měli obyvatelé vedlejšího vchodu něco udělat se svým domem – fasáda, rozbitá okna, brouci, zápach.“¹³⁴ Respondentka D.I odpověděla „Jestli si lidé nezačnou více vážit věcí, nic se zlepšovat nebude.“¹³⁵ Respondentka D.IV odpověděla „Nechci bydlet ve čtvrti, která má nálepkou vyloučená. Možná by se s tímto něco mělo udělat. Nikomu to tady není příjemné.“¹³⁶

6.4 Doplnující otázky

Otázka Porádáte nějaké společné kulturní akce s vašimi sousedy? byla položena pouze respondentkám N.I, N.III a D.II, odpověď byla záporná nebo „Ne, ne že bych o to nestála. Ale napětí mezi těmito dvěma domy to neumožní. Je to škoda“¹³⁷

Na otázku Dovedete si představit, že byste spolu trávili volný čas? odpověděly respondentky N.I a D.III „Ne, ani s nimi žádný čas trávit nechci. Za to jak se k nám chovají, bych si s nima neměla co říct.“¹³⁸ a „Ne, v žádném případě.“¹³⁹ Respondentka D.I odpověděla „Ne. Bála bych se“¹⁴⁰ podobně jako respondentka D.IV „Asi bych se bála. Tím, že jsou jiní, tak jsou nevyzpytatelní.“¹⁴¹ Respondentka N.III odpověděla „Ano, nevadilo by mi to. To, že jsem Romka, neznamená, že jsem nějakým způsobem špatná. Pracuji, vychovávám děti, platím nájem.“¹⁴² podobně jako respondentka D.II „Ano, nevidím na tom nic špatného. Naopak se mi to zdá jako dobrá možnost jak se lépe poznat a třeba i v klidu vyřešit napětí, které mezi těmito dvěma domy panuje.“¹⁴³

¹³² Srov. Příloha č. II, rozhovor N.II, N.III, N.IV

¹³³ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II

¹³⁴ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.III

¹³⁵ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I

¹³⁶ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.IV

¹³⁷ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I, N.III, D.II

¹³⁸ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

¹³⁹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.III

¹⁴⁰ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.I

¹⁴¹ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.IV

¹⁴² Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

¹⁴³ Srov. Příloha č. II, rozhovor D.II

Otázka *Co si myslíte o nájmu vs. úroveň bydlení?* byla položena pouze respondentkám N.I „*Abych pravdu řekla, tak nájem je dost vysoký a přitom ten barák vypadá fakt hrozně. Za takový nájem bych mohla žít kdekoli jinde.*“¹⁴⁴ a N.III „*Je to docela drahé. Bydlíme v malém bytě – jedna místnost a kuchyně a platíme nájem, jako bychom bydleli v bohaté čtvrti.*“¹⁴⁵ A to z toho důvodu, že sami se v rozhovoru o nájmu zmínili.

6.5 Shrnutí rozhovorů

Na otázku jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu odpověděly respondentky negativně. Také odpovídaly, že je to proměnné podle ročního období. Jelikož v teplém období tráví obyvatelé domu v ulici Novohradská většinu dne venku na zahradě se svými dětmi, opékají maso a baví se do pozdních hodin. Respondentkám z domu v ulici J. Dietricha vadí především hluk a vulgarismy ze strany romských obyvatel v ulici Novohradská. Především tyto události vyvolávají rozepře, na které respondentky N.I-N.IV odpověděly, že se právě proto hádají, nevycházejí a společně se nestýkají.

Vzájemná komunikace je mezi respondentkami N.I – N.IV a D.I – D.IV velice špatná, souvisí i se vzájemnými vztahy. Vzhledem k tomu, že mnoho respondentek uvedlo, že s druhou stranou nemohou nijak jednat, je tedy pochopitelná i další odpověď. A to, že vzájemné vztahy jsou při nejlepším chladné. Následně je potřeba zmínit, že ze strany respondentek D.I – D.IV obvykle začínají slovní rozepře. Jak je patrné z výpovědí respondentek. Důvod je obvykle hlasitost a způsob života romských obyvatel. Podobné informace je možno dohledat i v odborné literatuře, které jsou popisované v druhé kapitole.

U otázky jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích, respondentky N.I – N.IV odpověděly shodně, negativně. Z výpovědí je patrné, že chování ze strany obyvatel domu v ulici J. Dietricha je ovlivněno předsudky a v určitých situacích má rasistický podtext. Ze strany respondentek N.I, N.III a N.IV je z výpovědí patrné, že vnímají Romy s předsudky, které jsou v naší společnosti předávány z generace na generaci. S touto otázkou tedy souvisí, zdali respondentky vnímají a jaké vnímají problémy mezi sebou. Tedy na otázku zdali vnímají problémy, odpověděly shodně, kladně. Naopak

¹⁴⁴ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.I

¹⁴⁵ Srov. Příloha č. II, rozhovor N.III

jaké problémy to jsou, již byla trochu zarážející otázka. Mnoho respondentek se zarazilo a po krátké pauze se rozpovídaly. Také u odpovědi na možnost změnit stávající situaci byla delší odmlka. Téměř všechny respondentky se shodly v nemožnosti nápravy situace.

Naopak odpovědi na úroveň bydlení byly obsáhlejší. A to především z toho důvodu, že respondentky přímo viděly stav objektu, ve kterém žijí, případně stav přiléhající budovy. Tedy v zaznamenaných odpovědích v první otázce, co si respondentky myslí o úrovni jejich bydlení, byly kladné odpovědi se svým vlastním bydlením. Obzvláště respondentky D.I – D.IV v jediné odpovědi nezmínily nespokojenost se svým domem. Naopak ze všech výpovědí je patrné, že dům v ulici Novohradská je ve špatném stavu. Tento stav popisují s většími detaily respondentky, které v něm žijí. Mezi nejvíce zmiňované patří zápach, pomalované zdi, zničená fasáda, znečištěné společné prostory a nefungující elektřina.

U otázky zlepšení bydlení byla shodná odpověď u všech respondentek, a to udržovat čistotu. Každá respondentka uvedla čistotu v první části výčtu ostatních faktorů. Mezi další faktory patřilo celková spolupráce při úklidu společných prostor.

U poslední výpovědi je však potřeba zmínit, že při jakémkoli jiném kontaktu s obyvateli domu v ulici Novohradská, jsem se setkala pouze s negativní odpovědí. A to především z toho důvodu, že Romové jeden po druhém neuklízejí, tedy abych přesně uvedla mnohokrát vyřčené slovo „nejsem konina“, které je velice používáno tamními romskými obyvateli.¹⁴⁶

Velice překvapující byla otázka, zdali se mohou respondentky přestěhovat. Respondentky N.I – N.IV odpověděly, že ne. V těchto odpovědích je potřeba vzít v úvahu, že tyto respondentky žijí ve vyloučené lokalitě, nájmy jsou vysoké a mnoho členů z rodiny si zatím nevydělává. Respondentka N.I a N.III během rozhovoru sami zmínily, v tu chvíli musela být použita doplňující otázka co si myslí o tomto vzájemném poměru nájem versus úroveň bydlení. Respondentky N.I a N.III se obě shodly, že nájem je vysoký, tedy by si mohli dovolit bydlení v lepší čtvrti, a zároveň, že úroveň kvality bydlení je naprosto v zoufalém stavu. Mnoho respondentek se také zmínilo, že při telefonování na inzeráty jiných pronajímaných bytů, se setkaly s negativní odpovědí. A to až po vyřčení, že jde o Romku. Velice překvapující byl také fakt, že respondentky

---

¹⁴⁶ Zkušenost autorky a obyvatel, se kterými pracuje.

D.I – D.IV se také nemají kam přestěhovat. Ačkoli jejich dům není považovaný za vyloučený, mnoho z nich se domnívá, že mezi ostatními jsou stigmatizováni.

Na otázky dostupnosti v lokalitě se mnoho respondentek shodovalo. Je tedy zřejmé, že jak respondentky N.I – N.IV, ale i respondentky D.I – D. IV mají stejné potřeby, tedy že v podstatě nezáleží na romském nebo neromském původu. Ale na tom, že lidé ve společné lokalitě, mají společné některé potřebné vybavení ve svém okolí. Nejvíce zmiňovaný byl automat na lístky MHD, a to pěti respondentkami. Další v pořadí bylo dětské hřiště, které je důležité pro čtyři respondentky. Mezi další faktory se řadily lékárna, zastavěná zastávka, ale i označení přechodu pro chodce. Také ale respondentky D.I a D.IV uvedly, že mají obavu být venku ve večerních hodinách a také, že by nic nového dlouhodobě v lokalitě nevydrželo, z důvodu brzkého zničení.

V odpovědích na otázku co by se mělo zlepšit, se respondentky opět vrátili k dodržování čistoty v a kolem baráku, udržování dvorku a zahrady, častější deratizace a dodržení prevence. Zmíněna byla i oprava fasády domu v ulici Novohradská, kvůli které si lidé připadají stigmatizováni.

Na otázku, zdali pořádají společné kulturní akce obyvatelé domu v ulici Novohradská s obyvateli domu v ulici J. Dietricha byla odpověď respondentek negativní. Pouze jedna respondentka D.II vyjádřila, že napětí mezi domy neumožní společné trávení.

Naopak u otázky zdali si respondentky dokáží představit společně trávený čas, se rozpovídaly více. Respondentky 2 z 8 si vzájemný čas nedokáží představit vůbec. Také 2 respondentky vyjádřily obavy trávením volného času s Romy, z toho důvodu, že jsou nevyzpytatelní. Poslední 2 respondentky, kterým byla otázka položena, nemají problém s trávením volného času a dokázaly by si tuto situaci bez obav představit.

7 Diskuse

Z výzkumného šetření vyplynulo, že obyvatelé domu v ulici J. Dietricha si během svého života vytvořili stereotypy a předsudky vůči Romské menšině. Jak je zmiňované v kapitole 1 „*Vycházejí z přesvědčení jednoho člověka o druhém člověku, jen z toho důvodu, že patří do určité skupiny, u které jsou dané vlastnosti charakteristické.*“¹⁴⁷ Tyto faktory obvykle vyplývají z všeobecného mínění, v kterém každý občan vyrůstá. Tyto informace získávají od útlého věku ve svých rodinách. Domnívám se, že rasismus je více rozšířen v majoritní společnosti, naopak diskriminace může být mnohdy zaměňována za rasismus a zde je třeba rozlišovat podstatné prvky obou termínů, tedy že diskriminace jsou konkrétní formy chování, naopak rasismus je přesvědčení od podřadnosti skupin lidí.

Romové z domu v ulici Novohradská mají také mnoho stereotypů. Mají své vlastní pojmenování „*gádžové*“ většinové společnosti. Stejně tak mají své vlastní nadávky a označení situací, které se hodí v určitých situacích.¹⁴⁸ Z těchto situací je patrné, že i Romové mají negativní vztah k majoritě.

Z výpovědi respondentek N.I – N.IV je patrné, že mají nespočet problémů nejen s obyvateli přiléhajícího domu v ulici J. Dietricha. Velice dobře si uvědomují, že barva kůže je v dnešní době prvním dojmem člověka. Označení sebe sama jako Romka pro ně není nikterak pohoršující, ale má svá znevýhodnění. Především v oblasti získání práce, zapsání dítěte do školy, nakupování nebo získání bytu mimo vyloučenou lokalitu.

Pro celkovou integraci Romů jsou zapotřebí stejné sociální a ekonomické parametry jako jsou nyní ve většinové společnosti. Tedy mimo jiné i zvýšení zaměstnanosti.¹⁴⁹

Mnoho žen a dětí z domu v ulici Novohradská se veřejně baví o urážení v MHD nebo na ulici. Děti mají mnohem větší problém s integrací, vzhledem k tomu, že chodí do škol, kde jsou děti rodičů s různými negativními pohledy na Romy. Tyto děti obvykle sedí sami v lavici a nemají s kým trávit volné chvíle. Nikdo s tím nic nedělá¹⁵⁰

Naopak u výpovědí respondentek D.I – D.IV je celkový pohled na Romy negativní. Některé z odpovědí jsou kladné, ale mnohem více je odpovědí záporných. Ve srovnání

---

¹⁴⁷ Srov. Kapitola 1.4

¹⁴⁸ Zkušenost autorky a obyvatel, se kterými pracuje.

¹⁴⁹ Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/...romske.../Strategie-romske-integrace-do-roku-2020.pdf>, cit. dne: 23. 2. 2015.

¹⁵⁰ Zkušenost autorky a obyvatel, se kterými pracuje.

s kapitolou 1, bylo možné během rozhovorů s respondentkami D.I – D.IV pozorovat, jaký je jejich osobní vztah k romské menšině. Jak je v kapitole 1 popisováno, Romové se liší především v odlišné etnické kultuře související s jejich původem. Celkem 3 respondentky s označením D nebraly tyto informace v potaz.

S opatřením v rovném přístupu k Romům je třeba vytvořit efektivní ochranu dané skupiny, která chrání před formami lidského jednání, jako je diskriminace. A tudíž ochránit Romy na základě tohoto jednání, nerovného přístupu kvůli etnickému původu k nim v oblasti základních práv, ale i statků.¹⁵¹

Domnívám se tedy, že stereotypy mají mnohem větší váhu, než tradice, kultura a původ. Také se domnívám, že většinová společnost opomíjí nebo nezná romskou kulturu. Celkové pochopení Romů je možné ve chvíli, jestliže o nich víme vše. Je tedy možná trochu radikální, ale z mého pohledu nemůžeme začít s integrací Romů do většinové společnosti, jestliže nebudeme znát vše co je pro většinovou společnost potřebné, přínosné nebo naopak škodlivé. *„Uchování jazyka, tradic a zvyklostí a pro rozvíjení historického poznání a uchování paměti. Rozvoj těchto oblastí je rovněž prostředkem k emancipaci Romů a ke zlepšení vztahů mezi nimi a majoritní společností. Seznamování veřejnosti s romskou kulturou, tradicemi, historií a současností je součástí výchovy směřující k etnické toleranci.“*¹⁵²

Z výzkumného šetření je patrné, že respondentky z domu v ulici J. Dietricha vnímají obyvatele sousedního vchodu jako stejné nejen mezi sebou, ale mezi Romy celkově. Tyto postoje brání ve společné konverzaci, což je patrné z výpovědí všech osmi respondentek. Vše vyúsťuje do hádek, které nemají konce, a tím vzniká začarovaný kruh.

S Romy se od nepaměti spojuje zábava, tanec, zpěv, nástroje, kočování, určitý druh tajemna. Jak je popisováno v kapitole 2, Romové mají předky v Indii a dodnes stále můžeme pozorovat mnoho společných znaků. Jedná se o jazyk, který má mnoho společných slov, ale také kulturu a tradice, které jsou pro Romy velice důležité, alespoň uvnitř své vlastní skupiny. Jak jsem výše zmínila, majorita nebere v potaz kulturní stopu v životě Romů, naopak ve srovnání s životem Moravanů nebo Slezanů a jejich kulturním programem na vesnicích majorita žádný problém nemá. V tomto směru se

---

¹⁵¹ Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/...romske.../Strategie-romske-integrace-do-roku-2020.pdf>, cit. dne: 23. 2. 2015.

¹⁵² Dostupné na <https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/Strategie-romske-integrace-do-roku-2020.pdf>, cit. dne: 23. 2. 2015

domnívám, že jde o rasismus a diskriminaci. Tyto dva jevy neumožňují integraci nejenom romské menšiny.

Pro Romy je základní rodina, ze které vycházejí a zase se do ní navrací. Celý život se Romové nevzdalují daleko, obvykle žijí ve stejném městě, ve kterém vyrostli. Členové si jsou vědomi společného původu a vzájemných pout a toto vědomí je základní vrstvou jejich identity. V porovnání s majoritní rodinou je romská rodina naprostý opak. Majoritní rodina je spíše individuální. Nemají mezi sebou takovou provázanost, jako romská rodina.

Současná úroveň vzdělání Romů je neuspokojivá. Jak zmiňuje i Šotolová: *„motivovat a pěstovat pozitivní postoj žáků a jejich rodičů ke vzdělání. Co nejvíce využívat přirozeného nadání a schopností romských žáků pro specifickou přípravu na povolání a občanský život.“*¹⁵³

Má neblahé sociální a ekonomické důsledky, které mají neblahé dopady v budoucím životě mladých Romů. Starší generace byly automaticky odsouvané do dříve známých zvláštních škol, aniž by k tomu byl důvod. Tyto generace tedy nemohou pomáhat doma v doučování svých potomků, kteří nemají dostatek prostoru k vysvětlení ve školách, z důvodu nedostatečné připravenosti učitelů pro práci s minoritou. Mladí Romové jsou tedy odkázáni na dobrovolníky, kteří je doučují. Další negativní stopou je, že se s těmito dětmi nepočítá v dosahování vyššího vzdělání.¹⁵⁴ S těmito dětmi a mladými dospělými by měla majoritní společnost pracovat jiným způsobem, odpovídající romskému temperamentu.

*„Obecným problémem je nízké procento romských dětí, které navštěvují mateřské školy. Přitom romské děti mají častěji než děti z „majoritních rodin“ problémy s vyjadřovacími schopnostmi, které v rodinách nebývají rozvíjeny, a nedostatečné hygienické návyky a návštěva mateřské školy by mohla tento handicap částečně odstranit.“*¹⁵⁵

Nezaměstnanost je veliký problém většiny obyvatel vyloučených lokalit. A to především z toho důvodu, že se jedná o Romy, které nechce nikdo zaměstnat. Obvykle kvůli nízkému vzdělání nebo stereotypům a tím nemohou zajistit běžný chod domácnosti. Jedná se spíše o sezónní přivýdělky, které nejsou nijak zaznamenané

---

¹⁵³ ŠOTOLOVÁ, Eva, *Vzdělávání Romů*, 2011, 4. vydání, Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1909-5, s.50.

¹⁵⁴ Srov. Zkušenost autorky a obyvatel, se kterými pracuje.

¹⁵⁵ <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/dlouhodobý-monitoring-situace-romskych-lokalit--ceske-lokality-70628/>, cit. dne: 14. 4. 2010.

smlouvou, tedy je také pravděpodobnost, že za odvedenou práci nedostanou slíbené peníze. Následně jsou odkázáni na sociální dávky, které ale většinová společnost vidí jako zneužívání. Romové propadají na dno společnosti, jsou vyloučení a odsunuti na okraj. Jak zmiňuji v kapitole 3, ne každý Rom musí být vyloučený a ne každý vyloučený je Rom.

Život v chudobě není snadný pro žádného člověka. Problémy vyloučených Romů je několik, nedůvěra ve státní instituce, beznaděj, rezignace, vysoká tolerance sociálně patologických jevů a další faktory zmiňované v kapitole 3 mohou být důvodem k udržení si duševního zdraví a celkové situace.

Sestěhování Romů do vyloučených lokalit, které, jak je popisované v kapitole 4, se stávají ghety. Ve vyloučených lokalitách mnohdy chybí základní požadavky pro splnění každodenních činností. Vzhledem k tomu, že tyto možnosti zde nejsou, ani možnost městské dopravy, vzniká v těchto místech vysoká nezaměstnanost a tím i zadluženost. Mezi rizika je také možnost zařadit kriminalitu, prodej a užívání návykových látek, vznik skupin mladých, sociálně patologické jevy.

Jak uvádí dlouhodobý monitoring situace romských lokalit *„faktory, které ovlivňují postavení sociálně vyloučených Romů jsou zejména nevyhovující kvalita bydlení, zhoršený přístup ke vzdělání, nezaměstnanost a nízká vzdělanost.... překonáním těchto bariér je možné úspěšné začlenění Romů do většinové společnosti.“*¹⁵⁶

Samotné bydlení ve vyloučené lokalitě je obvykle ve špatném stavu. Domy jsou mnohdy samotnými nájemci zničeny. Mohou být terčem útoků, jak je popisováno v kapitole 4. Vyloučený dům v ulici Novohradská, se stal útokem žháře, při soudním slyšení Romové z tohoto domu sami sdělili, že nechtějí žádné problémy pro sebe, ani pro onoho žháře.¹⁵⁷

---

¹⁵⁶Dostupné na:<https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/dlouhodoby-monitoring-situace-romskych-lokalit--ceske-lokality-70628/>, cit. dne: 14. 4. 2010.

¹⁵⁷ Zkušenost autorky a obyvatel, se kterými pracuje

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma *Sociální vztahy romské komunity v ulici Novohradská v Českých Budějovicích* se zabývala vysvětlení pojmů Rom, sociální vztahy – negativní jevy společnosti, popsat složitou situaci sociálních vztahů Romů s ohledem na jejich kulturní zvyklosti, exkluze – co jí způsobuje, vývoj a následky, a v neposlední řadě vysvětlením pojmu vyloučená lokalita, nezaměstnanost a chudoba. Negativní zkušenosti majority jsou předávány z generace na generaci, tím vznikají konflikty mezi těmito skupinami a to především z nepochopení nebo neznalosti té druhé skupiny lidí.

Během výzkumného šetření bylo možné pozorovat chování respondentek, které v mnoha směrech bylo podobné, jak je popisováno v odborné literatuře. Naopak překvapujícím jevem je popisované bydlení. Z výzkumného šetření vyplývá, že vyloučené lokality jsou zničené, ale nejsou zamořené hmyzem. Tento fakt popisuje pouze terénní sociální pracovnice, která pravidelně dochází do tohoto domu. Stejně tak vyšla z výzkumného šetření najevo i nízká pravděpodobnost integrace, vzhledem k popisu vzájemných vztahů mezi obyvateli obou domů.

Dalším překvapujícím jevem byl strach hlavně ze strany romských respondentek, aby jejich hlas nebyl nahráván, použít aby nebyly vystaveny dalším nepříjemným situacím.

Na základě studia odborné literatury bylo cílem práce objasnění sociálních vztahů mezi obyvateli v ulici Novohradská a přiléhajícím domě v ulici J. Dietricha v Českých Budějovicích. Tento cíl byl naplněn spolu s cílem výzkumného šetření, zde bylo zjišťování sociálních vztahů u vybraných respondentů v ulici Novohradská a přiléhajícím domě v ulici J. Dietricha.

Bakalářská práce by mohla být nápomocná při práci s romskými rodinami, romskými dětmi nebo Romy jako takovými. Nezáleží na místě vykonávané práce, ale na přístupu člověka k člověku. Práce je tedy určena nejen sociálním pracovníkům, ale i pro jiný pohled komunitním pracovníkům.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BEKOVÁ, Jarmila, *Vie et lumière: most mezi dvěma světy*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4165-8.

BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Etnické komunity – Romové*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2013, ISBN 978-80-87398-45-6.

BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Funkce kulturních modelů ve vzdělávání*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011, ISBN 978-80-87398-18-0.

BITTNEROVÁ, Dana a kol., *Pomoc a pořádek: Kulturní modely v pomáhajících profesích*, Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2015, ISBN 978-80-87398-48-7.

BURDA, František, *O násilí v kultuře – girardovské reflexe*, Ostrava: Moravapress, 2013, ISBN 978-80-87853-01-6.

FÓNADOVÁ, Laura, *Nenechali se vyloučit: sociální vzestupy Romů v české společnosti*, Brno: Masarykova univerzita, 2014, ISBN 978-80-210-6574-1.

HAVRDOVÁ, Zuzana a kol., *Mít život ve svých rukou*, Praha: Český západ o.s. a UK v Praze, 2013, ISBN 978-80-87398-32-6.

HAYES, Nicky, *Základy sociální psychologie*, Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-283-6.

HENDL, Jan, *Kvalitativní výzkum*, Praha: Portál, 2005, ISBN 80-7367-040-2.

JAKOUBEK, Marek, *Romové - konec (ne)jednoho mýtu: tractatus culturo(mo)logicus*, Praha: Socioklub, 2004, ISBN 80-86140-21-0.

JANOUSHKOVÁ, Klára, NEDĚLNÍKOVÁ, Dana, *Profesní dovednosti terénních pracovníků*, Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, ISBN 978-80-7368-503-4

KAŠPAROVÁ, Irena, *Politika romství romská politika*, Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2014, ISBN 978-80-7419-157-2.

KELLER, Jan, *Exkluze jako sociální problém a jako otázka metodologická*, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014, ISBN 978-80-7464-490-0.

KOVÁŘOVÁ, Marta, *Romové*, Brno: Masarykova univerzita, 2013, ISBN 978-80-210-6612-0.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., *Encyklopedie sociální práce*, Praha: Portál. 2013, ISBN 978-80-262-0366-7.

MAPPEŠ-NIEDIEK, Norbert, *Chudáci Romové, zlí Cikáni: co je pravdy na našich předsudcích*, Brno: Host, 2013, ISBN 978-80-7294-869-7.

PEČÍNKA, Pavel, *Romské strany a politici v Evropě*, Brno: Doplněk, 2009, ISBN 978-80-7239-243-8.

SELICKÁ Denisa, VANKOVÁ, Katarína, *Rómska rodina z aspektu rodinnej sociálnej politiky*, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2009, ISBN 978-80-8094-485-8.

ŠOTOLOVÁ, Eva, *Vzdělávání Romů*, 2011, 4. vydání, Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1909-5.

TOKARZ, Dariusz, The Roma and social changes. Between tradition and experience of the civil society *In Situation Of Roma Minority in Czech, Poland and Slovakia*, Wroclaw: Foundation of Social Integration Prom, 2009, ISBN 978-83-928354-1-7.

URBAN, David, *Sociální práce s romskými rodinami*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, ISBN 978-80-7422-457-7.

URBAN, David, KAJANOVÁ, Alena, Sociální práce v sociálně vyloučených lokalitách se zaměřením na prevenci sociálních patologií v praxi – České Budějovice, *Sociální práce/Sociálna práca*, č.2, ročník 9., 2009, ISSN 1213-6204.

VEBER, Tomáš, BAUMAN, Petr, *Metodická pomůcka ke zpracování závěrečných prací*, České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2010, bez ISBN.

WEINEROVÁ, Renata, *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*, Praha: Karolinum, 2014, ISBN 978-80-246-2632-1.

WERNER, Cohn, *Cikáni*, Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2009, ISBN 978-80-7419-008-7.

Internetové zdroje

http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady

http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

https://www.czso.cz/csu/czso/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnanosti20121107

https://www.vlada.cz/assets/...romske.../4_Zpr_va_o_situaci_romsk_ch_komunit.doc

<https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/dlouhodoby-monitoring-situace-romskych-lokalit--ceske-lokality-70628/>

<https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/Strategie-romske-integrace-do-roku-2020.pdf>

Seznam příloh

Příloha I – Struktura rozhovoru

Příloha II – Rozhovory s N.I – N.IV a D.I – D.IV

Přílohy

Příloha č. I – Struktura rozhovoru

Vzájemné vztahy

- Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?
- Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?
- Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?
- Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?
- Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?
- Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

Úroveň bydlení

- Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?
- Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?
- Máte možnost se přestěhovat/kam jít?

Dostupnost v lokalitě

- Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?
- Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

Doplňkové otázky

- Jak dlouho zde žijete?
- Co si myslíte o nájmu vs. úrovni bydlení?
- Pořádáte nějaké společné kulturní akce s vašimi sousedy?
- Dovedete si představit, že byste spolu trávili volný čas?

Příloha č. II – Rozhovory s N.I – N.IV a D.I – D.IV

N.I

T: Jak dlouho zde žijete?

R: 6 let.

T: Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?

R: Nic moc, jsou to křováci.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Ano, je jich dost.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?

R: Je jich dost. Ani se nedivím, že jsou našťvaný na tenhle barák. Pokud jim lidi z tohoto baráku neustále budou dělat naschvály, tak se ani nic nezmění. Celková situace v našem baráku je hrozná.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: S lidmi z vedlejšího baráku se nedá mluvit. Ale to je tím, že problémy jdou od našich mladých. Furt se tady něco ztrácí. Mladý hází odpadky přes zeď na jejich dvorek.

T: Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: Myslí si o nás, že všichni Cikáni jsou stejný. A podle toho se k nám také chovají.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: Vlastně ani nevím. Nevím, jestli je ještě možnost, aby se všechno urovnalo.

T: Pořádáte nějaké společné kulturní akce s vašimi sousedy?

R: Ne.

T: Dokážete si představit společné trávení času s obyvateli přiléhajícího domu v ulici J. Dietricha?

R: Ne, ani s nimi žádný čas trávit nechci. Za to jak se k nám chovají, bych si s nimi neměla co říct.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Je to tady škaredý, vzhled baráku vůbec nevypadá pěkně. Zvenku je to katastrofa. Lidi si myslí, že je to barák pro bezdomovce. V zimě tady bezdomovci na chodbě spí, ale to hlavně dole u sklepa. Taky to tady tak smrdí, močí tady na zdi, zvířata si tady vykonávají potřebu, jak se jim zachce. Nikdo to neuklízí.

T: Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?

R: Majitel se všemi opravami zdržuje, stále na něco čeká. Co si člověk neudělá sám, nemá. Jenže dělat za ostatní nebudu. Uklidím si ve svém okolí a doma. Nájem platím dost velký, abych ještě ze svého navíc opravovala chodby.

T: Co si myslíte o nájmu vs. úroveň bydlení?

R: Abych pravdu řekla, tak nájem je dost vysoký a přitom ten barák vypadá fakt hrozně. Za takový nájem bych mohla žít kdekoli jinde.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Nemám, jakmile zjistí, že jsme romská rodina, tak nás nechtějí.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Je toho celkem dost, občas když zrovna něco potřebuju, tak si říkám, že by se to tady hodilo. Třeba lékárna, automat na lístky MHD, telefonní budka, hřiště pro děti, rezník.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Lidi, všichni si o nás myslí, že jsme zloději, že máme barák zamořený brouky. Moc se tomu nedivím, ale je hrozný v tomhle prostředí žít.

N.II

T: Jak dlouho zde žijete?

R: Rok.

T: Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?

R: V zimě je to lepší, přes léto je to horší.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Jak kdy. Někdy je to dobrý, jindy zase ne.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?

R: Jakmile děti lítají venku v létě nebo děláme buřty na zahradě, hnedka se na nás pustí.

Tak to se potom začnu s nimi také hádat.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: Celkově se s nimi nedá mluvit, protože mají neustále negativní pohled na nás, takže je to složitý.

T: Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: Když něco chceme řešit v klidu, tak nás hnedka obviňují z věcí, který jsme neudělali. Není možný s nimi bez problému vycházet.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: To už se nezmění.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Hrozný. Na chodbách se nesvítí, takže večer nic nevidíte. Když prší, tak mi kape do bytu, nemáme topení. Zdi jsou pomalovaný. Občas tady zapáchá marihuana.

T: Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?

R: Udržovat čistotu, už kvůli dětem. Jenže to by musel chtít každý v tomto baráku. Nebudu uklízet za ostatní, to ať si klidně shnijí ve špíně.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Nemám, nikdo nechce Romy v domácnosti.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Automat na lístky MHD, zastavěná zastávka proti dešti nebo sněhu. Lékárna, obvodní lékař, zubař, hřiště pro děti.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Hlavně předělat tento dům, fasádu. Aby to trošku vypadalo.

N.III

T: Jak dlouho zde žijete?

R: 7 let.

T: Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního domu?

R: Ze začátku byl špatný. Od té doby co pracuji v nemocnici a občas potkám někoho z vedlejšího vchodu, tak se to lepší.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Občas něco zaslechnu od sousedů.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: To je těžký, ani ne tak já, ale ostatní lidi v tomto domě. Ačkoli, než jsem začala pracovat v nemocnici, tak i já jsem s nimi měla problémy, hlavně kvůli dětem.

T: Pořádáte vzájemně společné kulturní akce?

R: Ne, ne že bych o to nestála. Ale napětí mezi těmito dvěma domy to neumožní. Je to škoda.

T: Dovedete si představit, že byste společně trávili volný čas?

R: Ano, nevadilo by mi to. To, že jsem Romka, neznamená, že jsem nějakým způsobem špatná. Pracuji, vychovávám děti, platím nájem.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: Moc spolu nemluvíme, když mě pozdraví, tak je také pozdravím.

T: Jak vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: Lidem se nelíbí křik, jenže už nepochopí, že my takhle žijeme. Kolem nás je vždy živo. V létě jsou děti na zahradě, tam zase nastává problém, že se lidem nelíbí hluk. Nebo když si něco grilujeme, tak jim to jde do oken. To taky hned nadávají.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: Smíchala bych lidi. Nechat barák jen s Romy nepřináší nic dobrého.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Teď je to hrůza. Ale dříve to byl pěkný barák. Teď když jdete po chodbě, tak jsou tady plínky, bordel, smrad. To je ale všechno kvůli tomu, že jsme tady jen samý Romové. Dřív tady děti chodily bez bot.

T: Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?

R: Jestliže se nedokážeme domluvit v domě, tak se nic nezmění. Problém je v nás. Když tady lidi neustále budou kreslit po zdech, ničit chodby, ničit okna, tak to bude jen horší.

T: Co si myslíte o poměru nájmu a úrovně bydlení?

R: Je to docela drahé. Bydlíme v malém bytě – jedna místnost a kuchyně a platíme nájem, jako bychom bydleli v bohaté čtvrti.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Nemám, ne že bych na to neměla. Ale jakmile lidi zjistí, že jsme romská rodina, tak nás nechtějí.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Automat na lístky MHD, semaforey, více přehledný přechod – upozornění.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Tento barák a lidi v něm.

N.IV

T: Jak dlouho zde žijete?

R: 3 roky.

T: Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?

R: Špatný.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Ano, stále se něco děje.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?

R: Stále nadávají, neustále si na něco stěžují.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: Jediná komunikace je vždy hádka. Proto se s nimi raději nebavím vůbec.

T: Jak vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: Neustále nadávají mým dětem, že něco provedly. Ani nevím, jestli je to vždy pouze jejich chyba. Mnohokrát si začali oni – sousedi. Prostě se jim nelíbí, že vedle nich žijí Romové, ale to není moje chyba.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: Myslím si, že nepomůže nic. Oni budou mít neustále nějaký problémy s námi.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Není to žádná sláva. Hlavně společný prostor. Jak se o to musí starat všichni, tak je to problém.

T: Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?

R: Konečně by se mohlo udělat světlo na chodbě, úklid chodby. Jenže nikdo nemá snahu.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Chtěla jsem, ale nikdo nechce mít v bytě Romy.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Automat na lístek MHD, lékárna, nějaká zábava pro děti.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Fasáda tohoto baráku.

D.I

T: Jak dlouho zde žijete?

R: 5 let.

T: Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?

R: No, nijak dobrý. Celkově spolu nevycházíme.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Ano, stále.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?

R: Těch problémů je spousta. Vzhledem k tomu, nechodí do práce, tak neustále dělají nepořádek, který následně hází k nám na dvůr. Mají hodně dětí, které jsou nevychované, je jich všude plno. Jsou sprostý, nechodí do školy, jen se poflakuji a kradou.

T: Dovedete si představit, že byste spolu trávili volný čas?

R: Ne. Bála bych se.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: Nemluvíme spolu, ale křičíme na sebe. Problémem je, že jsou celkově moc hlučný.

T: Jak vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: Nedá se s nimi nijak vycházet. Jak by to taky mohlo jít, když jsou úplně jiní.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: Jediná změna by nastala, kdyby se odstěhovali.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Nevím jak je to u nich vevnitř, ale dokážu si to představit. Stačí se podívat na fasádu, zničený okna a dvůr. Dokonce jsme museli volat i deratizátory do našeho domu. Je to příšerné.

T: Domníváte se, že by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?

R: Ano, kdyby se odstěhovali.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Nechci se stěhovat, jsem tady zvyklá. Vadí mi obyvatelé vedlejšího vchodu, ale je to všude stejné.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Není tady dost věcí, protože lidé z vedlejšího vchodu si ničeho neváží a všechno zničí.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Jestli si lidé nezačnou více vážit věcí, nic se zlepšovat nebude.

D.II

T: Jak dlouho zde žijete?

R: 8 let

T: Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?

R: Několik lidí tam znám. Některé z nich více, některé méně. S těmi co se znám více nemám problém.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Jak kdy. Záleží, jestli něco oslavují, v létě grilují na zahradě, to je pak těžké usínat, když se jim to protáhne.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?

R: Hluk, smrad během teplejších dnů, nadávky z jejich strany, nepřátelská atmosféra.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: Jako obtížnou, jakmile je potřeba něco řešit, tak nás mají za lidi, kteří je pouze osočují a stále si něco vymýšlí.

T: Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: S některými vycházím dobře, od té doby, co jsem potkala jednu paní v nemocnici, jak pracuje a zároveň s něčím pomohla i mému manželovi, tak se vždy pozdravíme. Trošku se mi tím změnily předchozí špatné myšlenky ohledně Romů.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: Lidé by si měli uvědomit, že Romové jsou stejní jako my. Barva kůže neznamena špatný odraz člověka.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Žádná mimořádná čistota zde není, hlavně když se člověk podívá směrem na sousední dvůr a zahradu.

T: Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?

R: Stačilo by udržovat celkový pořádek.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Nemám.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Nejvíce automat na lístky MHD, klidné posezení venku, lavička, zakrytá zastávka.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Nepořádek by mohl zmizet a udržovat čistotu.

T: Pořádáte nějaké společné kulturní akce s Vašimi sousedy?

R: Ne, nepořádám.

T: Dovedete si představit, že byste spolu trávili volný čas?

R: Ano, nevidím na tom nic špatného. Naopak se mi to zdá jako dobrá možnost jak se lépe poznat a třeba i v klidu vyřešit napětí, které mezi těmito dvěma domy panuje.

D.III

T: Jak dlouho zde žijete?

R: 2 roky.

T: Jaký je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?

R: Špatný.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Ano, neustále je s nimi nějaký problém.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?

R: Nejhorší je ten zápach během teplejších dnů. Poté neustálý křik, který je slyšet v jakoukoli hodinu. Problém je i v nadávkách.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: Nijak spolu nekomunikujeme. Nemá to smysl.

T: Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: Jakmile se jedná o Romy, je to vždy nějaký problém. Nemáme nic společného, jestliže nechtějí pracovat a nevychovávat děti, tak naše vztahy nemohou být dobré.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: Asi by se měli obyvatelé vedlejšího vchodu nad sebou zamyslet a něco změnit.

T: Dovedete si představit, že byste s nimi trávili volný čas?

R: Ne, v žádném případě.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Nepořádek, zápach, rozbité skla, zničená fasáda, brouci.

T: Jak by se mohla zlepšit úroveň bydlení?

R: Obyvatelé vedlejšího vchodu by si měli po sobě uklízet, neházet nepořádek přes zídku k nám a hnedka by se žilo lépe.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Všude je to stejné, takže není kam jít.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Klidné prostředí, večer nemít strach, že někdo někoho přepadne.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Možná kdyby jezdilo více policejních hlídek, tak by to udržovalo pořádek aspoň na ulicích. Pak by měli obyvatelé vedlejšího vchodu něco udělat se svým domem – fasáda, rozbitá okna, brouci, zápach.

D.IV

T: Jak dlouho zde žijete?

R: 3 roky.

T: Jaká je Váš vztah k obyvatelům sousedního vchodu?

R: Jsou to Romové, takže spíše ostražitý.

T: Vnímáte nějaké problémy s obyvateli vedlejšího vchodu?

R: Momentálně žádné. Ale celkově jsou s nimi problémy.

T: Jaké vnímáte problémy s obyvateli sousedního vchodu?

R: Jsou moc hluční, ale to bych řekla, že patří k jejich kultuře. Co mi vadí víc, je ten nepořádek a zápach.

T: Jak vnímáte vzájemnou komunikaci?

R: Těžko se s nimi můžete bavit v klidu. Hnedka nás z něčeho obviňují, jak jsme proti nim zaujatí. Jenže když nedělají, co mají, tak se nedá nic dělat.

T: Jaké vnímáte problémy ve vzájemných vztazích?

R: Jsou jiní, hluční, hlasitá hudba, hádky, sešlosti více lidí. Je těžké vycházet s někým takovým, když je úplně jiný.

T: Co by se mělo stát, aby se situace dle Vás změnila?

R: To je těžké, oni se nedokáží změnit a přizpůsobit. Chodit do práce, přestat vše ničit.

T: Dovedete si představit, že byste spolu trávili volný čas?

R: Asi bych se bála. Tím, že jsou jiní, tak jsou nevyzpytatelní.

T: Co si myslíte o zdejší úrovni bydlení?

R: Všude je tady nepořádek, náš dům je v pořádku. Ale jejich dům je opravdu v hrozném stavu. Všechno zničili, fasádu, okna, na zahradě je obrovský nepořádek, který tam jen tak leží. Vůbec jim nedochází, že by to někomu mohlo vadit.

T: Jak by se mohla zlepšit zdejší úroveň bydlení?

R: Uklízet po sobě.

T: Máte možnost se přestěhovat?

R: Nemám.

T: Jaké služby Vám v této lokalitě chybí?

R: Hřiště pro děti, označení přechodu, častější kontrolní hlídky, hlavně ve večerních hodinách.

T: Co je podle Vás potřeba zlepšit v této lokalitě?

R: Nechci bydlet ve čtvrti, která má nálepku vyloučená. Možná by se s tímto něco mělo udělat. Nikomu to tady není příjemné.

ABSTRAKT

TRHLÍNOVÁ, Dagmar Alexandra. *Sociální vztahy romské komunity v ulici Novohradská v Českých Budějovicích*. České Budějovice 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce V. Zvánovcová.

Klíčová slova: sociální vztahy, Romové, romské tradice, exkluze, vyloučená lokalita, Novohradská ulice

Bakalářská práce se zabývá vysvětlením pojmů sociální vyloučení, vztahů romské komunity a majoritní společnosti, popisu lokality Novohradská a její historie s použitím odborné literatury.

Cílem výzkumného šetření je zjištění sociálních vztahů u vybraných respondentů v ulici Novohradská a přiléhajícím domě v ulici J. Dietricha a jaké faktory tyto sociální vztahy narušují. Pro realizaci cíle je využit kvalitativní výzkum za použití metody rozhovoru pro sběr dat u vybraných respondentů.

ABSTRACT

The social relationships of the gypsy community in Novohradská Street in České Budějovice.

Key words: social relationships, Gypsy, Gypsy tradition, exclusion, excluded area, Novohradská Street

The bachelor thesis explains the concept of social exclusion, the relationship between the Gypsy community and the majority society, description of Novohradská quarter, and its history by using professional literature.

The aim of the research is to determine social relationships of chosen respondents of Novohradská Street and adjacent house in the J. Dietricha Street, and factors that disrupts the social relations. Quality survey and interview/dialog with chosen respondents was used to complete the project.